

153.4
M1440
2.1.1

ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่าน
ประกอบการเล่นละครสร้างสรรค์และประกอบกรวาดภาพ

๒๑ S.A. 2539

ปริญญานิพนธ์
ของ
พจมาน เทียนมนัส

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย

พฤษภาคม 2539

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๒. 518.89

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการศึกษามหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน
(รศ.ดร.ภรณ์ ศรีรัตนะ)

.....กรรมการ
(รศ.นิภา ศรีไพโรจน์)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน
(รศ.ดร.ภรณ์ ศรีรัตนะ)

.....กรรมการ
(รศ.นิภา ศรีไพโรจน์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รศ.วราภรณ์ รักวิจัย)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษามหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่ 10 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2539

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์
ดร.ภรณ์ ศุภรัตน์ รองศาสตราจารย์ภา ศรีไพโรจน์ รองศาสตราจารย์วราภรณ์
รักวิชัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.พัชรี ผลโยธิน อาจารย์มาณวิภา ผลพิรุฬห์
อาจารย์สุดาวดี รื่นเรงใจ ที่ได้กรุณาตรวจและแก้ไขตลอดจนให้คำแนะนำในการทำเครื่องมือ
และแผนการจัดประสบการณ์

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ใหญ่ ณรงค์ เกิดเทศ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนเทศบาล 4
วัดบางแพรก, เหนือ และคณะครูอนุบาลทุกท่าน ที่ให้กำลังใจและช่วยเหลือผู้วิจัยเป็นอย่างดี

และขอขอบคุณเพื่อนนิสิตปริญญาโท เอกการศึกษาปฐมวัยทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือ
สนับสนุนและเป็นกำลังใจต่อผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา และขอขอบพระคุณผู้มีพระคุณอีกหลายท่านที่มีได้
กล่าวนามในที่นี้ที่ช่วยให้การทําปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

คุณค่าและประโยชน์ของการทําปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของ
บิดามารดา ครู อาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนและประสิทธิ์ประสาทวิทยาการต่าง ๆ ให้แก่
ผู้วิจัย

พจมาน เทียนมนัส

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	แบบแผนการทดลองของกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2	46
2	เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การเล่านิทาน ประกอบการแสดงละครสร้างสรรค์และประกอบการวาดภาพ .	53
3	เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การเล่านิทาน ประกอบการแสดงละครสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการทดลอง .	54
4	เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การเล่านิทาน ประกอบการวาดภาพ ก่อนและหลังการทดลอง	55
5	แสดงคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลอง ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่านิทานประกอบการแสดงละครสร้างสรรค์ .	96
6	แสดงคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลอง ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่านิทานประกอบการวาดภาพ	97

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง	8
ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง	8
ความสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเอง	9
ลักษณะของเด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง	11
ทฤษฎีพัฒนาการของอีริคสัน	12
ปัจจัยในการส่งเสริมให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง	14
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง	16
2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเล่นนิทาน	19
ความหมายของนิทาน	19
คุณค่าของนิทาน	19
ประเภทของนิทาน	21
การเลือกนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย	23
รูปแบบการเล่นนิทาน	24
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน	25

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับละครสร้างสรรค์	26
ความหมายของละครสร้างสรรค์	26
ลักษณะของละครสร้างสรรค์	27
ประเภทของละครสร้างสรรค์	28
องค์ประกอบพื้นฐานของละครสร้างสรรค์	28
การใช้ประโยชน์และคุณค่าของละครสร้างสรรค์	29
ข้อควรตระหนักในการให้เด็กแสดงละครสร้างสรรค์	31
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับละครสร้างสรรค์	32
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวาดภาพ	33
ความสำคัญของการวาดภาพ	33
การวาดภาพกับความเจริญเติบโตของเด็ก	35
พัฒนาการทางการวาดภาพของเด็กปฐมวัย	36
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวาดภาพ	40
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	42
3 วิธีดำเนินการวิจัย	43
ประชากร	43
กลุ่มตัวอย่าง	43
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	43
การสร้างและการคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	44
แบบแผนการทดลอง	46
วิธีดำเนินการทดลอง	47
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	48

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	52
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	52
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	52
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	56
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	56
สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า	56
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	57
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	58
อภิปรายผล	58
ข้อสังเกตในการศึกษาครั้งนี้	61
ข้อเสนอแนะทั่วไป	62
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย	62
บรรณานุกรม	63
ภาคผนวก	72
ประวัติย่อของผู้วิจัย	98

ภูมิหลัง

ปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและซับซ้อน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ส่งผลกระทบต่อครอบครัวในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก พ่อแม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน หน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กเป็นของพี่เลี้ยงเด็กหรือศูนย์รับเลี้ยงเด็ก ทำให้เด็กขาดความรัก ความอบอุ่น ความมั่นคงทางด้านจิตใจ เด็กไม่มีความสุขเท่าที่ควร อาจส่งผลกระทบต่อ บุคลิกภาพของเด็ก อันเนื่องจากการขาดความรักความอบอุ่น เมื่อเด็กโตขึ้นการปรับตัวเข้ากับ สังคมหรือสิ่งแวดล้อมก็เป็นไปด้วยความลำบาก

การจัดสิ่งแวดล้อมที่ดีมีสถานเลี้ยงเด็กที่ได้มาตรฐาน มีพี่เลี้ยงเด็กที่มีความรู้ เข้าใจ ความต้องการ พัฒนาการเด็กจะส่งผลให้เด็กได้รับความรัก ความอบอุ่น ความมั่นคงทางจิตใจ เมื่อเด็กโตขึ้นสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่ง ซัลลิแวน (Sullivan) ได้กล่าวว่า บุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะเป็นผู้มีสุขภาพจิตดี มีความสุข มองโลกในแง่ดี และปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ (ประมวล ดิฉินสัน. 2524 : 154 ; อ้างอิงมาจาก Sullivan. n.d.) ซึ่งสอดคล้องกับ อีริกสัน (Erikson) ที่กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพล ต่อพัฒนาการของเด็ก ถ้าเด็กอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีความสุข ก็จะทำให้เด็กมองโลกในแง่ดี มีความเชื่อมั่นในตนเองและเกิดความไว้วางใจผู้อื่น (Erikson. 1975 : 220 - 222) สวมนา พรพัฒน์กุล (2520 : 17) ได้สรุปว่าความเชื่อมั่นในตนเองเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้น ให้เด็กกล้าแสดงออกซึ่งความคิดเห็นและการกระทำทุกสิ่งที่เกี่ยวข้องกับตนเองและความอยู่รอด ของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ มาสโลว์ (Maslow) ที่กล่าวว่า คนทุกคนในสังคมมีความปรารถนา ที่จะประสบความสำเร็จ มีความภูมิใจในตนเองและต้องการให้คนอื่นยอมรับนับถือในความสำเร็จ ของตนด้วย ถ้าความต้องการได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอจะทำให้บุคคลนั้นมีความเชื่อมั่น ในตนเอง (Maslow. 1954 : 411) ผลของการขาดความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก จะทำ ให้เด็กคอยพึ่งพาผู้อื่นอยู่เสมอ (ละม้ายมาส ศรีทนต์ และจรรยา สุวรรณทัต. 2510 : 98) ซึ่งในการจัดประสบการณ์ให้เด็กเล่นหรือทำกิจกรรมอิสระทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน นอกจาก จะช่วยให้เด็กปรับตัวเข้ากับผู้อื่นและเผชิญปัญหาต่างๆ ได้ดียังช่วยช่วยให้เด็กได้คิดค้นคว้าและทำ

สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองอย่างมั่นใจ นอกจากนี้การที่เด็กได้ทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม จะทำให้เด็กได้รับความรู้หลากหลายของความคิด จินตนาการจากการมีปฏิสัมพันธ์ การที่เด็กได้ทำงานร่วมกัน เป็นการส่งเสริมลักษณะนิสัยทางสังคม (ภรณ์ ศุภรัตนะ. 2535 : 10)

ในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัยเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในการสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง การเล่านิทานให้เด็กฟังเป็นเทคนิคหนึ่งที่นิยมนำมาใช้กับเด็กปฐมวัย ทั้งนี้เพราะนิทานเป็นสิ่งที่เด็กคุ้นเคย ให้ความสนุกสนานและความรู้ เด็กสามารถเก็บความจากเรื่องที่ฟังได้สมควรแก่วัย (ฉวีวรรณ กินาวงศ์. 2526 : 125)

การที่ครูนำนิทานมาเล่าให้เด็กฟังแล้วให้เด็กแสดงละครสร้างสรรค์จากนิทานโดยครูมีคำถามมาใช้ประกอบการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ด้วยนั้น เป็นการส่งเสริมการแสดงออก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก (ภรณ์ ศุภรัตนะ. 2535 : 47) นอกจากนี้ ภรณ์ ศุภรัตนะ (ม.ป.ป. : 10 - 19) ได้กล่าวไว้ว่า ละครที่เด็กในวัยนี้ชอบ คือ การแสดงจากนิทาน จินตนาการ เพลง บทกลอน และประสบการณ์ ละครสร้างสรรค์เป็นการดึงความสามารถที่เด็กมีอยู่แล้ว โดยธรรมชาติออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ และเป็นสื่ออย่างหนึ่งที่เด็กได้รับรู้และแสดงความคิดเห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่เด็กมีส่วนร่วมในการกระทำจะทำให้เด็กเรียนรู้บทบาทเรื่องราวที่เขาสนใจ ซึ่งจะช่วยให้เด็กปรับตัวและมีความรอบรู้ในสังคมรอบตัวได้ดี เขาจะเกิดการเรียนรู้ว่าเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น เขาจะหาทางแก้ปัญหานั้นอย่างไร ในขณะที่เด็กแสดงบทบาทของใครก็ตาม เด็กจะเรียนรู้ถึงความรู้สึกของคนอื่นและเรียนรู้ประสบการณ์ในแง่ต่าง ๆ ของชีวิตได้มากขึ้น โดยเด็กไม่ต้องรอที่จะพบปัญหาในชีวิตจริง ซึ่งสอดคล้องกับ ไฮนิก และสตีลเวล ที่กล่าวว่า ถ้าเด็กแสดงตัวละครนั้น ๆ เด็กจะมีความรู้สึกประทับใจและเข้าถึงบทบาท รวมทั้งการปรับบุคลิกภาพตามลักษณะตัวละครนั้น ๆ (Heinig and Stillwell. 1981 : 8) จุดเน้นของละครสร้างสรรค์อยู่ที่การให้เด็กแสดงออกถึงความรู้สึกและประสบการณ์ ซึ่งเด็กมีความสนใจและสามารถที่จะแสดงออกได้ดี เพราะเป็นวัยที่เด็กมีพัฒนาการทางด้านภาษา ความคิดและจินตนาการโดยไม่จำเป็นต้องมุ่งถึงประโยชน์ที่ผู้ชมได้รับ (ภรณ์ ศุภรัตนะ. 2535 : 8) การที่ครูนำละครสร้างสรรค์มาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นการส่งเสริมให้เด็กแสดงออกทาง ความคิด ภาษา ท่าทาง นักการศึกษายอมรับว่าการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้ลงมือกระทำด้วยตนเอง ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง นอกจากนี้ได้มีผู้ศึกษาวิธีการจัดประสบการณ์ที่เน้นเทคนิคการฝึกทักษะละคร

สร้างสรรค์ไว้ดังนี้ (มาณวิกา ผลพิรุฬห์. 2533 : 81) โดยศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการเล่าเหตุการณ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนโดยทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์กับการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนโดยให้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์มีความสามารถในการเล่าเหตุการณ์สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

— นอกจากนี้กิจกรรมการวาดภาพเป็นกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการในการสร้างความเชื่อมั่นในตนเองได้เช่นกัน เด็กวัยนี้ชอบวาดภาพเป็นชีวิตจิตใจถึงแม้จะยังอ่านเขียนหนังสือไม่ได้ แต่เขาสามารถวาดภาพบอกเล่าความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ ของเขาให้เรารับรู้ได้อย่างละเอียด โดยผ่านวิธีการวาดภาพ เพราะในภาพวาดของเด็กนั้นมักสะท้อนถึงเรื่องราวที่เขาสนใจ หรือที่เก็บกอดอยู่ในจิตใจของเขา (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2526 : 11) นักวิชาการหลายท่านให้ทรรศนะเกี่ยวกับความสำคัญของการวาดภาพ ไม่ว่าจะเป็น วิชัย วงษ์ใหญ่ (2529 : 27) วิรุณ ตั้งเจริญ (2526 : 17) เลิศ อานันทะนะ (2519 : 18) ดวงเดือน พัทธมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจันทน์ (2520 : 1 - 2) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การวาดภาพมีความสำคัญต่อเด็กและสังคม เพราะการวาดภาพ ช่วยให้ผู้เรียนสนุกสนาน มีอิสระในการคิด จินตนาการ และถ่ายทอด ความคิด จินตนาการ อารมณ์ ความรู้สึก ออกมาในภาพที่วาด การที่เด็กได้กระทำด้วยตนเองนั้น ก่อให้เกิดความมั่นใจและมีความเชื่อมั่นในตนเอง ถ้าเด็กรู้จักแสดงออกตั้งแต่เยาว์วัย และเป็นไปอย่างต่อเนื่องแล้วก็จะเท่ากับช่วยปลูกฝังพฤติกรรมนั้นให้กับเด็ก

จากสภาพการจัดการเรียนการสอนของเด็กปฐมวัยโดยทั่วไป ครูมักจะเป็นผู้กำหนดกิจกรรมเป็นส่วนใหญ่ ครูยังเป็นผู้มีบทบาทมากที่สุด เน้นครูเป็นศูนย์กลาง ในการจัดกิจกรรม ส่วนใหญ่จะเป็นการตอบสนองพฤติกรรมที่ครูเป็นผู้ริเริ่ม การนำกิจกรรมละครสร้างสรรค์มาใช้กับเด็ก ครูยังคิดเป็นเรื่องยุ่งยาก เสียเวลาและตัวครูยังขาดทักษะบางประการที่จะส่งเสริมการแสดงออกของเด็กผ่านละครสร้างสรรค์อีกด้วย ในทางองเดียวกับการนำกิจกรรมการวาดภาพมาใช้กับเด็กปฐมวัย ครูส่วนมากยังเน้นที่การพัฒนากล้ามเนื้อมือและตา ในลักษณะประสาทสัมผัส ความคิดสร้างสรรค์ ความสวยงามเป็นหลักและมองข้ามการใช้การวาดภาพเสริมกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาทางด้านจิตใจ

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านกระบวนการแสดงละครสร้างสรรค์และประกอบการวาดภาพ มีความแตกต่างกันหรือไม่ เพื่อจะได้นำไปปรับปรุงการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเอง ของเด็กปฐมวัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านกระบวนการแสดงละครสร้างสรรค์และประกอบการวาดภาพ
2. เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านกระบวนการแสดงละครสร้างสรรค์ก่อนและหลังการทดลอง
3. เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านกระบวนการวาดภาพก่อนและหลังการทดลอง

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะช่วยให้ความรู้และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยได้ตระหนักถึงคุณค่าของการเรียนรู้ผ่านกระบวนการแสดงละครสร้างสรรค์และประกอบการวาดภาพ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร
นักเรียนอายุระหว่าง 5 - 6 ปี เพศชาย และเพศหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล สังกัดเทศบาลเมืองนนทบุรี จำนวน 76 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง
นักเรียนอายุ 5 - 6 ปี เพศชายและเพศหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 4 วัดบางแพรก, เพนียด สังกัดเทศบาลเมืองนนทบุรี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 จำนวน 1 ห้องเรียน รวม 38 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) และสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งเพื่อให้ได้กลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 กลุ่มละ 19 คน

3. ตัวแปรที่จะศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น คือ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านงาน จินตภาพเป็น

3.1.1 การเรียนรู้ผ่านงานประกอบแสดงละครสร้างสรรค์

3.1.2 การเรียนรู้ผ่านงานประกอบวาดภาพ

3.2 ตัวแปรตาม

ความเชื่อมั่นในตนเอง

4. ระยะเวลาในการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน

รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เด็กปฐมวัย หมายถึง นักเรียน อายุระหว่าง 5 - 6 ปี เพศชายและเพศหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ในภาคเรียนที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 4 วัดบางแพรก, เนื่องในการศึกษา 2538 สังกัดเทศบาลเมืองนนทบุรี

2. ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง พฤติกรรมการกล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่เด็กมีประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน วัดโดยใช้แบบทดสอบความเชื่อมั่นในตนเองของ กาญจนา สุวรรณธาร (2537) ได้แก่

2.1 การแสดงออก หมายถึง การกล้าพูด กล้ากระทำในสิ่งที่ถูกต้อง แสดงความสามารถ

2.2 ความสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง

2.3 การเป็นตัวของตัวเอง หมายถึง การมีเหตุผล ไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ โดยไม่มีเหตุผล

2.4 การปรับตัวเข้ากับสังคม หมายถึง การมีมนุษยสัมพันธ์กับคนอื่น และสิ่งแวดล้อม

3. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านงาน หมายถึง การที่ครูเล่านิทาน ซึ่งเป็นเรื่องที่ครูแต่งขึ้นโดยปรับจากหนังสือนิทานทั่วไป และที่มีอยู่ในแผนการจัดประสบการณ์ให้เด็กฟัง เรื่องที่นำมาเล่ามีสาระสอดคล้องกับหน่วยการสอนในแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีรูปแบบการเล่า คือ

3.1 การเล่านิทานประกอบการแสดงละครสร้างสรรค์ หมายถึง การจัดประสบการณ์การเล่านิทาน โดยครูเป็นผู้เล่าให้เด็กฟัง เมื่อเด็กฟังนิทานจบเรื่อง ครูกระตุ้นเด็กให้หาแนวคิดจากนิทานและบทบาทจากนิทานมาเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของเด็ก เพื่อให้เกิดการรับรู้เกี่ยวกับทำทาง และแสดงออกพร้อมกับถ้อยคำ ครูให้การเสริมแรง และกระตุ้นด้วยคำถาม เพื่อย้ายความคิดให้เด็กแสดงออก

3.2 การเล่านิทานประกอบการวาดภาพ หมายถึง การจัดประสบการณ์การเล่านิทานโดยครูเป็นผู้เล่าให้เด็กฟัง เมื่อเด็กฟังนิทานจบเรื่อง ครูกระตุ้นเด็กให้หาแนวคิดจากนิทานมาเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของเด็ก เพื่อให้เด็กเกิดการรับรู้จากการสนทนาพูดคุยกับครู สามารถวาดภาพให้มีเนื้อหาของภาพ การออกแบบตกแต่งภาพ ตามจินตนาการของเด็กเอง ครูให้การเสริมแรงโดยการยอมรับผลงานเด็ก

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า แบ่งออกเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 1.1 ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 1.2 ความสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 1.3 ลักษณะของเด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 1.4 ทฤษฎีพัฒนาการของอีริคสัน
 - 1.5 ปัจจัยในการส่งเสริมให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเล่านิทาน
 - 2.1 ความหมายของนิทาน
 - 2.2 คุณค่าของนิทาน
 - 2.3 ประเภทของนิทาน
 - 2.4 การเลือกนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย
 - 2.5 รูปแบบการเล่านิทาน
 - 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับละครสร้างสรรค์
 - 3.1 ความหมายของละครสร้างสรรค์
 - 3.2 ลักษณะของละครสร้างสรรค์
 - 3.3 ประเภทของละครสร้างสรรค์
 - 3.4 องค์ประกอบพื้นฐานของละครสร้างสรรค์
 - 3.5 การใช้ประโยชน์ และคุณค่าของละครสร้างสรรค์
 - 3.6 ข้อควรตระหนักในการให้เด็กแสดงละครสร้างสรรค์
 - 3.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับละครสร้างสรรค์

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวาดภาพ

4.1 ความสำคัญของการวาดภาพ

4.2 การวาดภาพกับความเจริญเติบโตของเด็ก

4.3 พัฒนาการทางการวาดภาพของเด็กปฐมวัย

4.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวาดภาพ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง

1. ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง

สมพงษ์ ตรีพัฒน์ (2517 : 6) ได้ให้ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองว่า หมายถึง ความมั่นใจที่จะกระทำการใด ๆ อย่างองอาจ ซึ่งถ้าตั้งใจกระทำสิ่งใดแล้วจะไม่มีการลังเลหรือวิตกกังวลในความสามารถของตนเอง แล้วไม่มีอาการหวั่นไหวกลัวว่าจะถูกคนอื่นติเตียน

สมิท (สัมพันธ์ บุญเกิด. 2522 : 23 ; อ้างอิงมาจาก Smith. 1961 : 185) ได้ให้ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองว่า หมายถึง การพึงพอใจในตนเอง ความภูมิใจในตนเองหรือการยอมรับตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเองมีในบุคคลใด มากน้อยเพียงใดนั้นสามารถพิจารณาได้จากความขัดแย้งระหว่างตนตามอัตภาพกับตนตามปณิธาน ถ้าความขัดแย้งเกิดขึ้นมากจะเป็นเหตุให้คนรู้สึกว่ามีค่า ไม่เหมาะสมและไม่พึงพอใจในตนเอง อันหมายถึง ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งทำให้เกิดความวิตกกังวลขาดความอบอุ่นใจ และชอบพึ่งผู้อื่น นอกจากนี้ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง เด็กที่มีความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อตนเอง คือ มองเห็นและแน่ใจว่าตนมีคุณลักษณะต่าง ๆ เช่น ความสามารถความรับผิดชอบที่จะช่วยเหลือตนเองให้ประสบความสำเร็จได้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2524 : 248)

สมพร พลอยงาม (2525 : 145) ได้ให้ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองไว้ว่าหมายถึง ความแน่ใจ ความมั่นใจ หรือความกล้าหาญของบุคคลที่จะเผชิญต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้สำเร็จแม้จะมีเหตุการณ์หรือสิ่งใดมาเป็นอุปสรรคก็ไม่บังเกิดความท้อถอยแต่อย่างใด ยังคงตั้งใจกระทำสิ่งนั้น ๆ ต่อไปโดยมั่นใจว่าตนสามารถกระทำสิ่งที่กำลังกระทำอยู่ให้สำเร็จ ล่วงไปได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ทั้งนี้ต้องไม่ยึดมั่นในความคิดเห็นของตนโดยไม่ฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเลย

สุนิย์รัตน์ ฤทธิธชัยเลิศ (2530 : 13) ได้กล่าวว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นบุคลิกภาพส่วนหนึ่งของบุคคลที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกนึกคิดหรือมโนคติที่บุคคลมีต่อตนเอง จะมีพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นว่า มีความภาคภูมิใจในความเป็นตัวของตัวเอง มองเห็นว่าตนเองมีคุณค่า มีความสามารถ และมีความสำคัญ

ศรีสุตา คัมภีร์ภัทร (2534 : 15) ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง การกล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจ และมีความมั่นใจที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จได้ตามที่ต้องการ กล้ากระทำ กล้าตัดสินใจ กล้าเผชิญเหตุการณ์ รวมทั้งจัดการกับปัญหาในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งความมั่นใจในตนเองนั้นสามารถสร้างได้โดยการจัดบรรยากาศให้เด็กได้พัฒนาอย่างอิสระและอบอุ่นใจ

สรุปความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง ความพึงพอใจในตนเอง และการกล้าแสดงออกไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใดก็ตาม สามารถแก้ปัญหาและตัดสินใจได้ ซึ่งความมั่นใจในตนเองเป็นลักษณะเฉพาะตัว

2. ความสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเอง

เดโช สนวนานท์ (2510 : 147) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ย่อมกระทำการสิ่งใดสำเร็จได้ยาก เพราะความเชื่อมั่นในตนเองเป็นองค์ประกอบสำคัญในการไฝหาความสำเร็จในชีวิต นอกจากนี้ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นบุคลิกภาพทางสังคมอย่างหนึ่งที่ควรปลูกฝังและส่งเสริมให้กับเด็ก เพราะคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะมีบุคลิกภาพที่ดี มองโลกในแง่ดี และมีความรู้สึกปลอดภัย กล้าแสดงออก และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ (สุชา จันทน์เอม. 2510 : 147) และสวนา พรพิณฑ์กุล (2520 : 17) กล่าวถึงความเชื่อมั่นในตนเองว่า เป็นสิ่งที่แสดงว่าบุคคลเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและมีความหมายต่อสังคม ถ้าบุคคลมีความเชื่อมั่นในตนเองแล้วก็จะไม่เฉยเมยต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ในสังคมของตนเองแต่จะเข้าไปมีส่วนร่วมตามสิทธิและหน้าที่อย่างถูกต้อง ดังนั้นความเชื่อมั่นในตนเอง จึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะกระตุ้นให้ทุกคนกล้าแสดงออกซึ่งความคิดเห็นและการกระทำในทุก ๆ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตตนและความอยู่รอดของสังคม

ความเชื่อมั่นในตนเองจะเกิดขึ้นกับเด็กที่ประสบผลสำเร็จในการกระทำสิ่งต่าง ๆ อยู่เสมอ บุคคลยิ่งประสบความสำเร็จมากเท่าไร ย่อมทำให้มีความเชื่อมั่นในตนเองมากยิ่งขึ้น

เท่านั้น เมื่อบุคคลมีความเชื่อมั่นในตนเองเขาจะรู้ว่าตัวเองไม่อยู่ใต้อานาจของคนอื่นทำให้ความยุ่งยากใจต่าง ๆ ลดลงไปหรือหมดไปอันเป็นผลให้มีความสามารถที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้ได้ผลดียิ่งขึ้น สามารถรับฟังความคิดเห็นหรือคำนิยมของผู้อื่นได้ด้วย ผู้ที่มีความเชื่อมั่นจึงมีลักษณะของบุคคลที่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ (Child Study Association of America. 1952 : 185 - 186)

สวนา พรพัฒน์กุล (2520 : 17) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเองว่า ปัจจัยที่จะช่วยส่งเสริมความสำคัญในหน้าที่พลเมืองหรือความสำนึกในทางการเมืองอีกประการหนึ่ง คือความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งเป็นที่แสดงว่าบุคคลเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและความหมายต่อสังคม ถ้าทุกคนมีความเชื่อมั่นในตนเองแล้วก็จะไม่เฉยเมยต่อภาวะการณ์ต่าง ๆ ในสังคมของตนจะไม่ยอมอดทนต่อภาวะกดดันทางการเมืองและกล้าเข้าไปมีส่วนร่วมตามสิทธิและหน้าที่ที่ถูกต้อง ดังนั้นความเชื่อมั่นในตนเองถือเป็นสิ่งสำคัญที่กระตุ้นให้ทุกคนกล้าแสดงออกซึ่งความคิดเห็นต่อทุก ๆ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและความอยู่รอดของสังคม

มาสโลว์ (Maslow. 1954 : 411) ได้กล่าวว่า คนทุกคนในสังคมมีความปรารถนาที่จะได้รับความสำเร็จ ความภาคภูมิใจในตนเอง (Self Esteem) และต้องการให้คนอื่นยอมรับนับถือในความสำเร็จของตนด้วย ถ้าความต้องการนี้ได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอ จะทำให้บุคคลนั้นมีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีความสามารถและมีประโยชน์ต่อสังคม แต่ถ้าความต้องการนี้ถูกขัดขวางจะทำให้เกิดความรู้สึกว่ามีมด้อยหรือเสียความภาคภูมิใจในตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ละม้ายมาศ ศรีทนต์ และจรรยา สุวรรณทัต (2510 : 98) พบว่า ผลของการขาดความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กจะทำให้เด็กคอยพึ่งพาผู้อื่นอยู่เสมอ ผลที่ตามมาคือ เด็กจะขาดความกล้าที่จะเผชิญต่ออุปสรรคหรืองานที่ยากลำบากในภายภาคหน้า ซึ่งผลการวิจัยของ โบว์แมน และแมททิว (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2524 : 39 ; อ้างอิงมาจาก Bowman and Mathews. 1960) และการวิจัยของ แมกซ์เวลล์ (Maxwell. 1960) ต่างสรุปตรงกันว่า ลักษณะบุคลิกภาพที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จะทำให้เด็กประสบความสำเร็จในการเรียน คือ การที่เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง

สรุปได้ว่า ความเชื่อมั่นในตนเองมีความสำคัญต่อบุคลิกภาพ ความสำเร็จในชีวิตสามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมอย่างสงบสุข มองโลกในแง่ดี ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก

3. ลักษณะของเด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง

ซูซีฟ อ่อนไคสูง (2516 : 25 - 28) ได้สรุปพฤติกรรมสำคัญของเด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองไว้ดังนี้

1. กล้าในการคิด การพูดและการกระทำ
2. ใจคอมั่นคง ไม่เขินอายง่าย มีเหตุผล
3. รอบคอบมีแผนงาน
4. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ชอบทำสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ
5. กล้าเสี่ยง (กล้าได้กล้าเสีย)
6. ชอบแสดงตัว
7. ไม่วิตกกังวลจนเกินไป
8. เป็นผู้ผู้นำ
9. รักความยุติธรรม
10. ชอบช่วยเหลือผู้อื่น
11. ชอบอิสระ ไม่โอ้อวด
12. ตั้งจุดหมายไว้อย่างสูง และคิดว่าจะทำได้สำเร็จ
13. มีความเกรงใจและเห็นใจผู้อื่น

ส่วน สมพงษ์ ตีรพัฒน์ (2517 : 24 - 25) ได้สรุปพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเชื่อมั่นในตนเองไว้ดังนี้

1. กล้าพูดกล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็น
2. ไม่ขี้อายไม่ประหม่า ไม่เคอะเขิน
3. ใจมุ่งมั่นคง เปลี่ยนความเชื่อยาก มั่นใจในความคิดของตนเอง
4. กล้าตัดสินใจไม่ลังเล
5. ไม่วิตกกังวล
6. กล้าเผชิญต่อความจริง
7. มีจิตใจเด็ดเดี่ยวแน่วแน่

เลขา ปิยะอัจฉริยะ (2524 : 237 - 279) ได้กล่าวถึง ความนึกคิดเกี่ยวกับตนทั้งในแง่บวกและแง่ลบว่า เป็นความคิดพื้นฐานหรือความเชื่อเบื้องต้นที่จะทำให้บุคคลมีหรือ

ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง บุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเอง เชื่อว่าตนมีความสามารถ มีคุณค่า มีความสำคัญ ยอมรับและพอใจในความเป็นตัวของตัวเองแล้วย่อมสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง ให้เกิดขึ้นได้และอยู่ในระดับที่สูงกว่าบุคคลที่ขาดความภาคภูมิใจ ไม่แน่ใจในความสามารถและความมีค่าของตน ดังนั้น เด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจึงหมายถึงเด็กที่มีความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อตนเอง

จันทนา ภาคกงษ (2533 : 1) กล่าวว่า ลักษณะของผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองว่า โดยทั่วไปจะมีความกล้าในการแสดงออก กล้าตัดสินใจ และมีความมั่นใจที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จได้ตามต้องการ มองโลกในแง่ดี และปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้และมีความรับผิดชอบในหน้าที่สูง

จากเอกสารดังกล่าว จะเห็นได้ว่า เด็กที่มีความเชื่อมั่นจะมีความกล้าในการแสดงออก กล้าคิด กล้าทำ กล้าพูด กล้าเผชิญความจริงและสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความมั่นใจ ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้และรับผิดชอบในหน้าที่สูง

4. ทฤษฎีพัฒนาการของอีริกสัน

อีริกสัน (พรณี ข. เชนจิต. 2528 : 68 - 70 ; อ้างอิงมาจาก Erikson's Theory of Development. n.d.) มีความเห็นว่า พัฒนาการทางบุคลิกภาพเกิดขึ้นได้เนื่องจากการที่คนมีการติดต่อสัมพันธ์กับสังคมและแต่ละขั้นจะมีช่วงวิกฤตสำหรับที่จะพัฒนาการเรื่องนั้น ๆ โดยเฉพาะในชีวิต ถ้าในช่วงชีวิตใดพัฒนาการเป็นไปด้วยดีมีลักษณะทางบวกมากกว่า ทางลบพัฒนาการทางบุคลิกภาพก็จะเป็นไปในทางดี ผู้ที่มีสุขภาพจิตดีย่อมสามารถเผชิญปัญหาหรือแก้ปัญหา และสามารถตัดสินใจได้ ในทางตรงกันข้ามถ้าในช่วงชีวิตใดพัฒนาการเป็นไปในทางลบมากกว่า ผู้นั้นจะมีพัฒนาการทางบุคลิกภาพไม่สมบูรณ์ซึ่งจะนำไปสู่การเป็นผู้ที่มีปัญหาในการปรับตัวและอีริกสัน ชี้ให้เห็นถึงอิทธิพลที่แต่ละขั้นมีต่อกันโดยมีพัฒนาการในขั้นหลังจากที่ได้รับอิทธิพลจากขั้นก่อนนั้น สำหรับเด็กปฐมวัยจะมีพัฒนาการอยู่ระหว่างขั้นที่ 1 ถึงขั้นที่ 4 จึงขอกล่าวเฉพาะพัฒนาการทั้ง 4 ขั้นดังนี้

1. ความไว้วางใจ - ความไม่ไว้วางใจ (0 - 1 ปี)

วัยนี้เป็นวัยที่เด็กยังช่วยเหลือตนเองไม่ได้ ยังต้องคอยพึ่งพาผู้อื่น โดยเฉพาะพ่อแม่ ดังนั้นขั้นนี้เป็นขั้นที่เด็กพัฒนาความไว้วางใจ เชื่อใจ ความไว้วางใจทั้งต่อตนเองและต่อ

บุคคลอื่น ประสบการณ์ในช่วงนี้เป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนา "ความไว้วางใจ" ในวัยต่อมา ซึ่งสิ่งสำคัญที่จำเป็นต้องคำนึงถึง คือ สัมพันธภาพระหว่างพ่อ แม่ ลูก ในช่วงนี้ถ้าความต้องการของเด็กได้รับการตอบสนองอย่างเหมาะสมประกอบกับความรักใคร่ผูกพันที่เป็นไปอย่างอบอุ่น ย่อมทำให้เด็กคิดว่าโลกนี้ปลอดภัย โลกนี้น่าอยู่ สามารถที่จะไว้วางใจผู้อื่นได้ในทางตรงข้าม ถ้าเด็กได้รับการเลี้ยงดูอย่างไม่เหมาะสม ไม่มีความคงเส้นคงวา เด็กจะคิดว่าโลกนี้เต็มไปด้วยอันตรายไม่น่าอยู่ มีความหวาดระแวง ซึ่งจะพัฒนาความไม่ไว้วางใจทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่นต่อไป

2. ความเป็นตัวของตัวเอง - ความไม่มั่นใจในตัวเอง (2 - 3 ปี)

ถ้าเด็กได้รับอนุญาตให้ทำสิ่งต่าง ๆ ได้รับการกระตุ้นให้กำลังใจในสิ่งที่เด็กทำได้ตามความสามารถและวิธีการของเด็กแต่ละคนแล้ว ก็จะพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง รู้สึกว่าตนเองเป็นผู้มีความสามารถ เป็นตัวของตัวเอง พึ่งตนเองและนาตนเองได้ ตลอดจนการได้รับความไว้วางใจจากผู้อื่นว่า เขาสามารถที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ได้เอง ถ้าพ่อแม่ไม่มีความอดทนไม่ให้โอกาสเด็กหรือทำสิ่งต่าง ๆ แทนเด็กเสียหมด เด็กจะเกิดความเคลือบแคลงสงสัยในความสามารถของตนในการที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง

3. ความคิดริเริ่ม - ความรู้สึกผิด (4 - 5 ปี)

เด็กมีความสามารถในการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนการใช้ภาษา ซึ่งจะสนับสนุนขึ้นความเป็นตัวของตัวเอง ในแง่ของการดำเนินการวางแผน และริเริ่มทำกิจกรรมต่าง ๆ เด็กได้รับอิสระในการที่จะคิดทำกิจกรรมต่าง ๆ และถ้าพ่อแม่หรือครูมีเวลาให้กับเด็กในการตอบคำถาม ไม่ดุหรือตบตีเพราะเบื่อบุคลากรก็ย่อมจะเป็นการส่งเสริมให้เด็กมีแนวโน้มที่จะค้นคว้าศึกษาสำรวจ อันตรายสำหรับขั้นนี้คือ ความรู้สึกผิดว่าตนเองไม่มีความสามารถในการทำสิ่งใหม่ ๆ เด็กรู้สึกว่าผู้ใหญ่เข้มงวด ไม่ได้รับโอกาสในการซักถามสิ่งที่สนใจอยากรู้ การกระทำของตนเป็นสิ่งที่ก่อความรำคาญใจ ทำให้ผู้ใหญ่รำคาญใจ พูดสิ่งใดก็เป็นเรื่องไร้สาระ เด็กจะรู้สึกผิดในการที่คิดทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง เด็กจะรู้สึกว่าตนเองมีความผิด

4. ความขยันหมั่นเพียร - ความรู้สึกต่ำต้อย (6 - 11 ปี)

เป็นวัยที่เด็กมีความต้องการเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น โดยการพยายามคิดทำ คิดผลิตสิ่งต่าง ๆ ซึ่งจะไปช่วยพัฒนาความขยันหมั่นเพียร ถ้าเด็กได้รับการกระตุ้นให้ทำสิ่งต่าง ๆ

ให้กำลังใจในการทำงานสำเร็จ และให้คำชมเชยในความพยายามของเด็ก จะเป็นแรงกระตุ้นให้เด็กเกิดความมานะพยายาม แต่ถ้าเด็กทำสิ่งใดขึ้นมาแล้ว ผู้ใหญ่ไม่ให้ความสนใจเห็นว่าน่าเบื่อ เด็กจะพัฒนาความรู้สึกต่ำต้อย อันตรายสำหรับการพัฒนาของเด็กในขั้นนี้คือ ความรู้สึกต่ำต้อย ช่วยตนเองไม่ได้

5. ปัจจัยในการส่งเสริมให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง

พรอยด์ (ศรีวรรณ มากชู. 2521 : 12 ; อ้างอิงมาจาก Freud.

1965 : 26 - 29) ได้เน้นถึงความสำคัญของการปลูกฝังบุคลิกภาพในวัยเด็กเล็กมากที่สุด โดยกล่าวว่า ในช่วง 1 - 5 ปีแรกของชีวิต เป็นช่วงที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาบุคลิกภาพ การอบรมเลี้ยงดูเด็กและการกระทำตัวอย่างให้แก่เด็กเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะเด็ก ๆ จะเลียนแบบบิดามารดา และผู้ใกล้ชิด นอกจากนั้นการที่เด็กจะมีความเชื่อมั่นในตนเองได้ ก็ต่อเมื่อได้รับความรัก ความสนใจจากพ่อแม่ ได้รับการส่งเสริมให้แสดงความคิดเห็น และมีอิสระในการตัดสินใจ ส่วนเด็กที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเองนั้นก็มีสาเหตุมาจากพ่อแม่ควบคุมให้ปฏิบัติตามอยู่ในขอบเขตที่พ่อแม่เห็นชอบ ทำให้เด็กขาดอิสระที่จะคิดหรือตัดสินใจด้วยตนเอง เมื่อพบกับปัญหาที่ไม่สามารถตัดสินใจได้เพราะไม่เคยฝึกการแก้ปัญหามาก่อน (สุมาลี วงศ์ปลุกแก้ว. 2526 : 19)

เด็กปฐมวัยกำลังสนใจสิ่งแวดล้อมรอบตัว/ อยากรู้อยากเห็น ชอบทำตามและเลียนแบบ มีความคิดริเริ่ม ถ้าสิ่งแวดล้อมที่เด็กประสบอยู่ทำให้เด็กมีความสุข เด็กจะมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง มองโลกในแง่ดี (คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2522 : 7 - 8)

สมควร อภัยพันธุ์ (2507 : 83) กล่าวว่า เมื่อเด็กทำอะไรลงไป เด็กจะคอยตรวจสอบตนเองอยู่เสมอว่า มีใครชมเชยหรือติเตียนเพียงไร เด็กจะพยายามคิดค้นเอาเองว่าจะปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะได้รับการยกย่องชมเชยหรือยินดีในสายตาของผู้อื่น ถ้าลองทำตามความคิดแล้วคนอื่นยอมรับก็จะเกิดความเชื่อมั่นในความคิดของตัวเองมากขึ้น แต่ถ้าคนอื่นไม่ยอมรับก็จะเกิดความน้อยใจ ทำให้สูญเสียความเชื่อมั่นในตนเองไป

การศึกษาของ เฮิร์ลอค (Hurlock. 1964 : 661) พบว่า ผลการอบรมเลี้ยงดูเด็กโดยวิธีประชาธิปไตยคือ ให้ความรัก ความสนใจ และเห็นความสำคัญของเด็ก จะทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีเพื่อนมาก เป็นมิตร ชื่อสัตย์คล่องแคล่ว ร่าเริง มี

อารมณ์มั่นคง มีความคิดริเริ่ม พึ่งตนเองได้ สามารถเผชิญชีวิตด้วยความมั่นใจ และทำให้เด็ก
รู้จักรับผิดชอบ ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบอัตตาธิปไตย หรือแบบให้ทำตามกฎอย่างเคร่งครัด
จะทำให้เด็กขาดความรู้สึกปลอดภัย ขาดความคิดริเริ่ม ซึ่งสอดคล้องกับ ต่วน ศรีนวล
(2503 : 3) ที่กล่าวว่า พ่อแม่ที่เข้มงวดกวดขันเด็กจนเด็กไม่มีโอกาสเป็นตัวของตัวเอง
เลย จะทำให้เด็กพยายามที่จะปรับตัวให้เป็นที่พอใจของบิดามารดา ซึ่งมีผลทำให้เกิดความ
ว้าวุ่นใจ ขาดอิสระภาพ และผลที่ตามมาคือ ทำให้เด็กเป็นคนหวาดกลัว ระแวง ขุนเขี้ยว
และไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง

ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยประสบการณ์และ
สิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก บุคคลที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กคือ
เพื่อน พ่อ แม่ ครู และบุคคลที่เด็กรู้จัก บุคคลเหล่านี้เป็นผู้มีส่วนในการสร้างประสบการณ์และ
สิ่งแวดล้อมให้กับเด็กเป็นอย่างมาก ดังนั้นสิ่งแวดล้อมทางบ้าน สิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน
และสิ่งแวดล้อมทางสังคม จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กได้บ้าง
เป็นอย่างดี (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2524 : 38 - 40)

สถาบันทางการศึกษา เป็นสถาบันหนึ่งที่มีส่วนในการส่งเสริมความเชื่อมั่นใน
ตนเองให้กับเด็ก ครูจึงควรสร้างบรรยากาศที่ช่วยให้เด็กรู้สึกอบอุ่นด้วยการแสดงความเป็น
มิตรกับเด็ก พูดกับเด็กอย่างเป็นกันเอง อดทนที่จะฟังเขาพูดอย่างตั้งใจ เปิดโอกาสให้เด็ก
แสดงออกอย่างเต็มที่ และยอมรับในความสามารถ ยกย่องหรือชี้ให้เด็กแต่ละคนเห็นว่าทุกคน
ต่างก็มีความสามารถพิเศษเฉพาะแตกต่างกัน ควรแสดงความสามารถของตนให้เต็มที่
(แจ่มจันทร์ เกียรติกุล. 2531 : 23 - 24) นอกจากนี้การจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กได้
ฝึกฝนเพิ่มเติมเป็นพิเศษอยู่เสมอจนมีทักษะและความสามารถสูงในที่สุด จะทำให้เกิดความเชื่อมั่น
ในตนเองขึ้น (ชูชีพ อ่อนโคกสูง. 2516 : 14)

ในการส่งเสริมความเชื่อมั่น สถาบันครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการเลี้ยงดูให้
ความรักและความอบอุ่น รวมทั้งให้โอกาสเด็กจะทำสิ่งต่าง ๆ สถาบันการศึกษาเป็นอีกสถาบัน
หนึ่งซึ่งมีส่วนสำคัญในการจัดบรรยากาศและกิจกรรมต่าง ๆ ให้เด็กฝึกฝนให้ความรัก ความอบอุ่น
ความเป็นกันเองและให้ความเป็นมิตร รวมทั้งเปิดโอกาสให้เด็กแสดงออกอย่างเต็มที่
ยอมรับในความสามารถของเด็กแต่ละคนโดยไม่เปรียบเทียบกับเด็กคนอื่น

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง

งานวิจัยในต่างประเทศ

ชอร์แบน (Shoban. 1950 : 148) ศึกษาพบว่า บิดามารดาที่เข้มงวดกับบุตร จะทำให้บุตรขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ขาดความกล้าแสดงความคิดเห็น ไม่กล้าตัดสินใจด้วยตนเอง และจากงานวิจัยของ แรดเก (Radke. 1964 : 396) พบว่า บุตรจากครอบครัวที่พ่อแม่ยอมรับจะมีลักษณะเชื่อมั่นในตนเอง เป็นที่ยอมรับของสังคม ให้ความร่วมมือกับเพื่อนฝูง ไว้วางใจในตนเอง และมีความรับผิดชอบสูง ซึ่งสอดคล้องกับเบรคเคนริดจ์ (Brechenridge. 1965 : 80 - 249) ที่ได้อ้างถึงการศึกษาของ สตอร์ทเธอร์ (Strother) แจ็ค (Jack) และเพจ (Page) ซึ่งพบว่า การได้รับการยอมรับจากครอบครัวจะเป็นสาเหตุสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้เด็กสามารถพัฒนาความคิดเรื่องการนับถือตนเองและความเชื่อมั่นในตนเอง เด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะมีความสามารถในการควบคุมตนเอง มีความรับผิดชอบและมีความสามารถแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมด้วย

นอกจากนี้จากผลงานวิจัยของ โบแมน และแมทธิว (ประคินันท์ อูปรมัย. 2524 : 39 ; อ้างอิงมาจาก Bowman and Mathews. 1960) และของแมกซ์เวลล์ Maxwell. 1951) ได้สรุปผลตรงกันว่า ลักษณะบุคลิกภาพที่สำคัญอย่างหนึ่งสำหรับเด็กที่ประสบความสำเร็จในการเรียนคือ การที่เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง ในปี ค.ศ. 1949 บาร์ช (Baruch. 1949 : 4 - 5) ได้ศึกษาพบว่า ผู้ที่จะต้องมีการเขียนวินัย มีความรับผิดชอบ และมีความเชื่อมั่นในตนเอง วินัยทำให้บุคคลอยู่ร่วมกันได้ด้วยความสงบสุข วินัยจะเกิดขึ้นกับบุคคลที่อยู่ในสังคมได้ด้วยความสงบสุข

ต่อมาในปี ค.ศ. 1969 ดักเกอร์ (Dugger. 1969 : 1817 - A) ได้ทำการศึกษาเรื่องความเป็นผู้นำ พบว่า ผู้นำมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงและมีความสามารถในการแสดงออก และแมน (Man. 1969 : 152 - 174) ได้สรุปผลการวิจัยของเขาว่า ลักษณะความเป็นผู้นำมีความสัมพันธ์อย่างสูงกับลักษณะแสดงตัวและความสามารถในการปรับตัว ไม่มีความวิตกกังวล สำหรับเพนเตอร์ (Painter. 1968 : 7650 - 8) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการจูงใจกับความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชาย ระดับมหาวิทยาลัย พบว่า ระดับความเชื่อมั่นในตนเองมีความสัมพันธ์โดยตรงกับความสามารถในการจูงใจ กล่าวคือ คนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง จะมีความสามารถในการจูงใจและมักจะได้เป็นผู้นำ

นอกจากนี้ กัวร์ (Goor. 1974 : 1354 - A) ยังพบว่า เด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์สูง มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง จะมีความสามารถในการแก้ปัญหา กล้าแสดงความคิดเห็นใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาได้ดีกว่าผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ต่ำอีกด้วย

งานวิจัยในประเทศ

แจ่มจันทร์ เกียรติกุล (2531 : 99 - 110) ได้ศึกษาความเชื่อมั่นในตนเอง และวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลและแบบเข้มงวดกวดขัน และอยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางแบบครูเป็นศูนย์กลางและแบบเด็กเป็นศูนย์กลาง พบว่า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลและแบบเข้มงวดที่อยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางแบบครูเป็นศูนย์กลาง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีวินัยในตนเองแตกต่างกัน
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลและแบบเข้มงวดที่อยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางแบบเด็กเป็นศูนย์กลาง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีวินัยในตนเอง ไม่แตกต่างกัน
3. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลและอยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางแบบครูเป็นศูนย์กลางและแบบเด็กเป็นศูนย์กลาง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีวินัยในตนเอง ไม่แตกต่างกัน
4. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดและอยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางแบบครูเป็นศูนย์กลางและแบบเด็กเป็นศูนย์กลาง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีวินัยในตนเองแตกต่างกัน
5. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดที่อยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางแบบครูเป็นศูนย์กลางและเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลที่อยู่ในชั้นเรียนแบบเด็กเป็นศูนย์กลาง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีวินัยในตนเองแตกต่างกัน
6. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดที่อยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางแบบเด็กเป็นศูนย์กลางและเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู

แบบใช้เหตุผลที่อยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางแบบครูเป็นศูนย์กลาง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีวินัยในตนเอง ไม่แตกต่างกัน

อัจฉรา เนตรล้อมวงศ์ (2531 : 51) ได้ศึกษาผลการใช้บทบาทสมมติ ที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนนทรีวิทยา กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้นิทานบทบาทสมมติ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

จงใจ ขจรศิลป์ (2532 : 82) ได้ศึกษาลักษณะการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และการเล่นตามมุมที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุมแบบริเริ่มอย่างอิสระ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และการเล่นตามมุมแบบครูชี้แนะ

อารี เกษมรติ (2533 : 87) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เป็นกลุ่มและกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันและแบบรักทะนุถนอม พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูทั้งแบบเข้มงวดกวดขันและแบบรักทะนุถนอม เมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ

ศรีสุดา คัมภีร์ภัทร (2534 : 88) ได้ศึกษาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ และความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ ที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐานพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐานมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแผนปกติ

นิตินันท์ วิชิตชลชัย (2535 : 86) ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดส่งเสริมความรู้ แก่ผู้ปกครองที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยอิสระในชีวิตประจำวัน มีความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกัน

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นบุคลิกภาพที่ควรปลูกฝังให้กับเด็กและเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาให้สูงขึ้นได้ โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน

1. ความหมายของนิทาน

วลัย วลีธารง (2515 : 22 - 26) ได้ให้ความหมายของนิทานว่า นิทาน คือ เรื่องราวที่เล่าสืบเนื่องต่อกันมาเป็นทอด จนกระทั่งถึงปัจจุบัน นิทานเหล่านี้อาจจะเป็น เรื่องที่อิงความจริงหรือมีการเล่าเสริมต่อให้สนุกสนานหรือเป็น เรื่องที่เกิดขึ้นมาจากจินตนาการของผู้เล่าเองก็ได้

รัตน์ ศรีไพรวรรณ (2516 : 37 - 41) ได้ให้ความหมายของนิทานว่า นิทานคือ เรื่องราวที่เล่าสู่กันมาหรือมีผู้แต่งขึ้น เพื่อความสนุกสนานและเนื้อ เรื่องในนิทานอาจเป็น เรื่องที่เชื่อถือ และเป็นเรื่องแสดงอิทธิฤทธิ์ปาฏิหารณ์ ต่าง ๆ ทั้งนี้เพราะนิทานเป็นเรื่องที่ มุ่งให้ความเพลิดเพลินเป็นส่วนใหญ่

จิตรภรณ์ เตมียกุล (2531 : 7) ได้ให้ความหมายของนิทานว่า หมายถึง เรื่องราวที่มีมาช้านานและเล่าต่อเนื่องกันมาเป็น เรื่องราวที่เกิดขึ้นจากความ เป็นจริงหรือ เกิดจากจินตนาการของผู้แต่ง เพื่อให้ผู้ฟังสนุกสนานและได้รับความรู้จาก เนื้อหาของนิทาน เรื่อง นั้น ๆ

สุภาวดี ไยพิมล (2532 : 24) ได้ให้ความหมายของนิทานว่า หมายถึง เรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมา หรือมีผู้แต่งขึ้น เพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินและสอดแทรก ความคิด คุณธรรมอันดีงามเข้าสู่จิตใจเด็กและเป็นแนวทางปฏิบัติตนที่ถูกต้องในการดำรงชีวิต ในสังคม

ทรงพร สุทธิธรรม (2534 : 56) ได้กล่าวว่า นิทานหมายถึง เรื่องราวที่เล่า ต่อกันมาหรือแต่งขึ้นโดยมีจุดประสงค์เพื่อความสนุกสนาน หรือสอดแทรกแนวคิด คุณธรรม ลักษณะ ที่พึงประสงค์แก่เด็ก เพื่อให้สามารถปฏิบัติตนได้เหมาะสมในการดำรงชีวิตในสังคม

เท่าที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า นิทานเป็นเรื่องที่เล่าสืบต่อกันมาช้านาน อิงความจริง หรือจินตนาการ วัตถุประสงค์ทำให้เกิดความสนุกสนานและคติสอนใจ หรือความรู้จากเนื้อหา ของนิทาน

2. คุณค่าของนิทาน

กิ่งแก้ว อัครถาวร (2513 : 8) ได้เน้นถึงคุณค่าของนิทานว่ามีความสำคัญต่อ การสร้างบุคลิกภาพ มีพลังโน้มน้าวทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคลและสังคมได้

ฉวีวรรณ กีนาวงศ์ (2526 : 125 - 126) ได้กล่าวว่า นิทานมีอิทธิพลต่อเด็กมากในระดับปฐมวัย การที่ผู้ใหญ่และครูได้ใกล้ชิดกับเด็กโดยการเล่านิทานจะเป็นเครื่องช่วยให้เข้าใจเด็กยิ่งขึ้น การเล่านิทานมีคุณค่าดังนี้

1. ช่วยขยายประสบการณ์แก่เด็กในชนบทให้เท่าเทียมเด็กในเมือง บิดามารดาของเด็กชนบทไม่มีเวลาหรือไม่เห็นคุณค่าของการเล่านิทานให้เด็กฟัง
2. ช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางภาษา ความคิดและจินตนาการให้กับเด็ก
3. ช่วยฝึกให้เด็กเป็นนักฟังที่ดี เข้าใจวิธีการปฏิบัติด้วยละพั้งนิทานและสามารถเก็บความตามเรื่องราวที่ฟังคนอื่นเล่าได้ตามสมควรแก่วัย
4. ช่วยให้เด็กเกิดความรู้สึกสนุกสนานเพลิดเพลิน มีความรู้สึกอบอุ่น และใกล้ชิดกับผู้เล่า
5. ช่วยปลูกฝังความรู้สึกชอบพั้งนิทาน และความรู้สึกชื่นชอบในหนังสือนิทานก่อนที่จะอ่านได้อย่างเข้าใจ
6. ปลูกฝังให้เด็กเป็นคนใจกว้าง ยอมรับความจริงในชีวิตประจำวัน
7. ช่วยให้ครูและผู้ใหญ่ได้ทราบถึงความรู้สึกที่อยู่ในตัวของเด็กจากการสนทนาซักถามในขณะพั้งนิทาน

วิไล เวียงวีระ (2526 : 69) ได้กล่าวถึง คุณค่าของนิทานที่มีต่อการเรียนการสอนในระดับปฐมวัย คือ

1. ช่วยพัฒนาภาษา ทั้งการฟังและการพูด
2. ช่วยปูพื้นฐานทางจิตใจของเด็ก คุณค่าของสังคม และจริยธรรมต่าง ๆ ที่เราต้องการปลูกฝังให้แก่เด็ก
3. เสริมสร้างบุคลิกภาพ นิทานบางเรื่องเมื่อเด็กได้ฟัง จะสามารถกระตุ้นให้เด็กเกิดความมั่นใจ กล้าแสดงออก
4. ให้ความรู้ ความสนุกสนานและจินตนาการ
5. การเลือกนิทานที่ดีเหมาะสมกับวัยและความสนใจของเด็ก จะช่วยปลูกฝังค่านิยมที่ดีในการเลือกพั้ง และสามารถใชภาษาได้ถูกต้องเหมาะสมกับวัย
6. ช่วยฝึกการสำรวจให้จดจ่ออยู่กับเรื่องที่พั้ง เป็นการยืดช่วงความสนใจของเด็กให้นานขึ้น

7. เป็นการปูพื้นฐานความพร้อมด้านการอ่าน
 8. เนื้อหาสาระของนิทานบางเรื่อง อาจช่วยแก้ไขพฤติกรรมที่พึงปรารถนา
 9. ส่งเสริมหรือกระตุ้นพฤติกรรมที่ต้องการให้เด็กได้ประพฤติปฏิบัติให้ดียิ่งขึ้น
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2521: 81) เสนอแนะว่า การเล่านิทานในระดับอนุบาล

และประถมศึกษา มีคุณค่ามากมาย กล่าวคือ

1. ช่วยขยายประสบการณ์แก่เด็กในชนบท ให้เท่าเทียมกับเด็กในเมือง เพราะบิดามารดาของเด็กชนบทไม่มีเวลาหรือไม่เห็นคุณค่าในการเล่าเรื่องให้เด็กฟัง
2. ช่วยเสริมสร้างและพัฒนาการทางความคิดให้มีจินตนาการสวยงาม
3. ฝึกเด็กให้เป็นนักฟังที่ดี เก็บความจากเรื่องที่ฟังคนอื่นเล่าเรื่องที่ได้เห็น ซึ่งอาจจะเป็นจากภาพยนตร์ โทรทัศน์ หรือวิทยุได้ตามควรแก่วัย
4. ให้สอนจริยธรรมแก่เด็ก เช่น ในเรื่องความซื่อสัตย์ ความกตัญญู เป็นต้น
5. ให้สอนวิชาเรียงความ เช่น ให้ฝึกเรียนเขียนเรื่องที่ตนเองชอบ
6. ให้สอนหรือฝึกทักษะทางภาษา เช่น การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน
7. เป็นการฝึกทักษะการด้านการอ่าน ช่วยให้เกิดรักการอ่าน
8. ฝึกให้เด็กมีความกล้าที่แสดงออก เช่น การแสดงท่าประกอบตามเรื่องราวที่กำหนดให้ เป็นต้น
9. เป็นการสร้างความสนิทสนมและความไว้วางใจในตัวครูให้เกิดขึ้นกับเด็ก
10. ช่วยพัฒนาในด้านความคิดสร้างสรรค์ในรูปแบบต่าง ๆ ให้กับเด็ก

สรุปได้ว่านิทานมีคุณค่าในการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เพราะตัวละครในนิทานสามารถกระตุ้นความสนใจแก่เด็ก ทำให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนาน เพลิดเพลินอีกด้วย

3. ประเภทของนิทาน

นิทานแบ่งออกเป็นหลายประเภท โดยการอาศัยวิธีกำหนดแตกต่างกันออกไปแต่ที่นิยมกัน คือการแบ่งนิทานออกเป็นประเภทตามรูปแบบของนิทาน (กุหลาบ มัลลิกะมาส. 2516 : 105 - 110) ซึ่งมี 5 ประเภท คือ

1. นิทานปรัมปรา (Fairy Tales หรือ Household Fales) เป็นนิทานมีขนาดยาว ไม่ระบุสถานที่แน่นอน เป็นเรื่องของตัวละครที่กล้าหาญ ได้แต่งงานกับเจ้าหญิงหรือหญิงสูงศักดิ์แล้วได้ครองเมือง เช่น เรื่องสโนไวท์ เจ้าหญิงนิทรา บลาบู่ทอง ลังขัทอง เป็นต้น

2. นิทานท้องถิ่น (Lend) นิทานชนิดนี้มักมีเหตุการณ์เกี่ยวข้องกับขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา มักเชื่อว่าเป็นเรื่องจริง เช่น เรื่องท้าวแสนปม

3. นิทานเทพนิยาย (Myth) เป็นนิทานที่มีเทวดา หรือกึ่งเทพ เป็นตัวละคร เช่น เจ้าป่า เจ้าเขา เป็นต้น

4. นิทานเกี่ยวกับสัตว์ (Animal Tales) เป็นนิทานที่มีตัวเอกเป็นสัตว์หรืออาจมีคนเข้าไปเกี่ยวข้อง แต่ทั้งคนและสัตว์จะปฏิบัติต่อกันเหมือนกันว่าเป็นมนุษย์นั่นเอง นิทานชนิดนี้ได้รับความนิยมกว้างขวางและยังแยกย่อยเป็น 2 ประเภทคือ

4.1 นิทานเกี่ยวกับคติธรรม (Fable) เป็นนิทานสอนใจที่มีตัวเอกเป็นสัตว์เสมอ เช่น นิทานอีสป ชาดกต่าง ๆ ที่พระโพธิสัตว์เสวยพระชาติเป็นสัตว์ เป็นต้น

4.2 นิทานประเภทเล่าซ้ำซากหรือไม่รู้จบ เช่น เรื่องยายกะตาดลูก ถ่วงาให้หลานเฝ้า นิทานชนิดนี้มีเนื้อเรื่องและวิธีเล่าแบบเฉพาะ

5. นิทานตลก (Jet, Humorous, Merry Tales) มักเป็นนิทานสั้น สารที่สำคัญของนิทานตลก เพื่อสร้างอารมณ์ขันให้แก่ผู้ฟัง อาจจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับความโง่ การแสดงปฏิภาณไหวพริบ การแก้แค้นแก้ลา เช่น เรื่องศรีธนชชัย เณรน้อยเจ้าปัญญา เป็นต้น

วิไล เวียงวีระ (2526 : 68 - 69) ได้แบ่งประเภทของนิทานที่เหมาะสมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน ได้ 7 ประเภท

1. เรื่องจริงเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม
3. ตำนานที่เล่าสืบต่อกันมา
4. ปัญหาที่เกี่ยวกับศาสนา
5. นิทานที่แต่งเป็นโคลงกลอน
6. นิทานประเภทส่งเสริมจินตนาการ
7. นิทานที่ให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กจะเรียนรู้

4. การเลือกนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย

ฮัค (Huck. 1979 : 16 - 17) ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการเลือกนิทานไว้ดังนี้

1. เป็นเรื่องที่จัดทำขึ้นสำหรับเด็ก
2. โครงเรื่อง (Plot) การดำเนินเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง วางโครงเรื่อง

ไว้น่าติดตามโดยไม่เบื่อ

3. ฉากของเรื่อง สถานที่ เวลาที่เกิดของเรื่อง จุดเริ่มของเรื่อง เกิดที่ใด เวลาใด การดำเนินเรื่องต่อไปต้องสอดคล้องกับจุดเริ่มต้น

4. แก่นของเรื่อง (Theme) มีจุดเน้นให้เด็กได้คิด

5. ลักษณะตัวละคร (Characterization) มีลักษณะและพฤติกรรมของ ผู้มีความคิดสร้างสรรค์ ตัวละครอยู่ในวัยใกล้เคียงกับเด็ก

6. สีสานของเรื่อง (Style) ภาษาและเรื่องต้องเข้าใจง่าย

7. ลักษณะอื่น ๆ ได้แก่ ให้ความรัก ความสดชื่นแก่เด็ก ตรงกับความสนใจ ความต้องการของเด็ก

ทิพย์สุดา นิลสินธพ (2523 : 80 - 81) ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการเลือกนิทาน ดังนี้

1. วัยของเด็ก พิจารณาว่าเด็กมีความสนใจชอบฟังนิทานประเภทใด ความยาวของนิทานควรเหมาะสมกับช่วงความสนใจของเด็กในแต่ละวัย

2. เนื้อหาสาระ พิจารณานิทานมีเนื้อหาสาระสอดคล้องข้อคิด บลุกฝัง คุณธรรม และมีคุณค่าเพียงใด

3. รูปภาพประกอบ พิจารณาว่ารูปภาพในนิทานควรมีขนาดเหมาะสม ภาพชัดเจน สีสวยงาม สื่อความหมายหรือสร้างอารมณ์ได้เหมาะสม มีลักษณะลายเส้นมากกว่าภาพเหมือนจริง

พรจันทร์ จันทวิมล (2529 : 104) ได้ให้หลักเกณฑ์ในการเลือกนิทาน ดังนี้

1. เป็นเรื่องง่าย ๆ แต่สมบูรณ์ เน้นเหตุการณ์อย่างเดียวให้เด็กพอคาดคะเนเรื่องได้บ้าง

2. มีการเดินเรื่องได้อย่างรวดเร็ว

3. ตัวละครน้อย มีลักษณะเด่นที่จำได้ง่าย เด็กอาจสมมติตัวแทนได้

4. มีบทสนทนา มาก ๆ เพราะเด็กส่วนมากไม่สามารถฟังเรื่องที่เป็นความเรียงได้ดี

5. ใช้ภาษาง่าย ๆ ประโยคสั้น การกล่าวคำซ้ำ หรือคำสัมผัสจะช่วยให้เด็กจดจำได้ง่ายและรวดเร็ว

6. สร้างความรู้สึก ความพอใจให้กับผู้ฟัง

7. เป็นเรื่องใกล้ตัวเด็ก เช่น ครอบครัว สัตว์เลี้ยง หรือเรื่องที่เด็กจะจินตนาการตามได้

8. ความยาวไม่เกิน 15 นาที

จากเอกสารดังกล่าวพอสรุปได้ว่า นิทานเป็นสิ่งที่เด็กปฐมวัยชอบและสนใจอยากฟัง แม้หนังสือนั้นไม่มีสื่อหรือภาพประกอบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเนื้อเรื่องของนิทานที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก และเทคนิคการเล่า

5. รูปแบบการเล่านิทาน

การเล่านิทานมีรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้ (จวีวรรณ กินวงศ์. 2526 : 131 - 132 ; วิไล เวียงวีระ. 2526 : 70 - 71)

1. การอ่านจากหนังสือนิทาน

2. การใส่หน้ากาก หรือแสดงตัวละครในเรื่อง โดยคาดไว้บนศีรษะ

คนเดียวอาจแสดงได้หลายๆ บท โดยเปลี่ยนหน้ากาก และเปลี่ยนเสียงไปตามตัวละครนั้น ๆ

3. การเล่าโดยใช้เสียงประกอบ ผู้เล่าจะใช้เสียงเพลงหรือเสียงดนตรีประกอบ จะช่วยให้เรื่องสนุกสนานหรือน่าตื่นเต้นขึ้น

4. การเล่าโดยใช้เทปนิทานที่ครูอาจจะสร้างขึ้นหรือซื้อ

5. การเล่าโดยการฉายสไลด์ประกอบ

6. การเล่านิทานโดยการเล่นนิ้วมือ ใช้สำหรับนิทานเรื่องสั้น ๆ หรือกลอนสั้น ๆ โดยเด็กได้มีโอกาสร่วมกิจกรรม

7. การเล่านิทานประเภทหุ่นต่าง ๆ เช่น หุ่นมือ หุ่นเชิด หุ่นชัก ฯลฯ

รัชณี ศรีไพวรรณ (2516 : 37 - 41) ได้เสนอแนะวิธีการเล่านิทาน ตลอดจนการสร้างบรรยากาศในขณะที่เล่าไว้ดังนี้

1. การเริ่มต้นเล่า ครูควรจะมีวิธีการจูงใจเด็กด้วยวิธีต่าง ๆ ที่น่าสนใจ เช่นการใช้เพลง การใช้ปริศนาคำทาย การใช้รูปภาพ เป็นต้น
2. ขณะที่เล่าควรให้เด็กมีอิสระทั้งในด้านร่างกายและความรู้สึก
3. ผู้เล่าควรมีอารมณ์ ตามเนื้อเรื่องที่เล่า
4. ครูควรมีการใช้น้ำเสียงในการเล่าตามตัวละคร หรือเหตุการณ์นั้น ๆ

ในขณะที่เล่า

5. ควรใช้ภาพหรือท่าทางประกอบขณะที่เล่า
6. ควรลำดับเรื่องราวใช้เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อนเกินไป
7. ควรให้ความสนใจกับเด็กทุกคนอย่างทั่วถึง
8. ควรใช้ภาษาที่เหมาะสมกับเด็ก
9. ไม่ควรเน้นการสั่งสอนมากเกินไปจนเด็กขาดความสนุก

วิธีการเล่านิทานดังกล่าวช่วยให้เด็กเกิดความสนใจ มีความรู้สึกเป็นอิสระทั้งร่างกายและจิตใจ และเกิดทัศนคติที่ดี นอกจากนี้การเล่านิทานไม่ควรซ้ำซากและจำเจ ควรพยายามแสวงหาวิธีต่าง ๆ ในการเล่าที่น่าสนใจ เพื่อช่วยให้การเล่านิทานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน

สุขสมร ประพัฒน์ทอง (2521 : 68) ได้ทำการทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาอายุ 7 - 10 ปี จำนวน 80 คน โดยการเล่านิทานที่มีเนื้อเรื่องกระตุ้นแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ของเด็กให้ฟังจำนวน 10 เรื่อง เป็นเวลา 3 วัน แล้ววัดพฤติกรรมใฝ่สัมฤทธิ์ของเด็ก โดยให้เล่นเกมที่ยาก 3 ชั้น ผลการทดลองพบว่า เด็กที่ได้ฟังนิทานที่มีตัวแบบ มีความเพียรพยายามฟันฝ่าอุปสรรคจนบรรลุความสำเร็จ จะมีพฤติกรรมใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าเด็กที่ฟังนิทานไม่มีคุณค่า และพบว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็วมีพฤติกรรมใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองช้า

สุดาวดี ไยพิมล (2532 : 60 - 66) ได้ศึกษาความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการเล่านิทานโดยใช้หุ่นมือ และการเล่านิทาน โดยแสดงบทบาทสมมติประกอบ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัยอายุ 5 - 6 ปี จำนวน 30 คน

กลุ่มทดลองใช้วิธีการเล่านิทานโดยแสดงบทบาทสมมติประกอบ และกลุ่มควบคุมใช้วิธีการเล่านิทานโดยใช้หุ่นมือประกอบ ผลการทดลองพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้ฟังการเล่านิทานโดยใช้หุ่นมือประกอบการเล่านิทานโดยแสดงบทบาทสมมติประกอบมีความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่า เด็กที่ได้ฟังการเล่านิทานโดยแสดงบทบาทสมมติ และใช้หุ่นมือประกอบมีความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมความซื่อสัตย์ได้ใกล้เคียงกัน

ปาริชาติ อรุณศักดิ์ (2533 : 46 - 47) ได้ศึกษาการเล่านิทานที่ไม่จบเรื่องสมบูรณ์ที่มีผลต่อการคิดแบบอเนกนัยของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้ฟังนิทานโดยวิธีการเล่าที่ไม่จบเรื่องสมบูรณ์มีความคิดอเนกนัยสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้ฟังนิทานโดยวิธีการเล่าปกติ

ทรงพร สุทธิธรรม (2534 : 85 - 89) ได้ศึกษาความสามารถในการรับรู้และเข้าใจทัศนะของผู้อื่นของเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองจัดกิจกรรมนิทาน เพื่อส่งเสริมการคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัยอายุ 4 - 5 ปี จำนวน 30 คน กลุ่มทดลอง จำนวน 15 คน ได้รับการจัดกิจกรรมนิทานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อส่งเสริมการคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางจากผู้ปกครอง และกลุ่มควบคุมจำนวน 15 คน ไม่ได้รับการจัดกิจกรรมนิทาน เพื่อส่งเสริมการคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางจากผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่างได้รับการทดสอบก่อนและหลังการทดลองเป็นรายบุคคลด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการรับรู้และเข้าใจทัศนะของผู้อื่น ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองจัดกิจกรรมนิทานเพื่อส่งเสริมการคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางมีความสามารถในการรับรู้ และเข้าใจทัศนะของผู้อื่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุป จะเห็นได้ว่า นิทานมีความสำคัญกับเด็ก เราสามารถนำนิทานมาเป็นสื่อหรือสิ่งกระตุ้นให้กับเด็ก ให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้ เช่น ใช้นิทานกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ การคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง การส่งเสริมพฤติกรรมความซื่อสัตย์

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับละครสร้างสรรค์

1. ความหมายของละครสร้างสรรค์

สมาคมละครสำหรับเด็กแห่งสหรัฐอเมริกา ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า ละครสร้างสรรค์ไว้เมื่อปี ค.ศ. 1977 ว่า ละครสร้างสรรค์เป็นลักษณะการแสดงออกแบบละครโดยไม่มีภารกิจข้อวัตรประสงค์ในการจัดละครสร้างสรรค์ มิใช่เป็นการแสดงเพื่อให้เกิดความ

บันเทิงแก่ผู้ชม เช่น การจัดละครโดยทั่ว ๆ ไป แต่เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้แสดงได้ใช้ความสามารถของตนเองในการใช้ความคิด ทำทาง และภาษา (ภรณ์ คุรุรัตน์. ม.ป.ป. : 4 ; อ้างอิงมาจาก สมาคมละครสำหรับเด็กแห่งสหรัฐอเมริกา. 1977)

นอกจากนี้ นักการศึกษากล่าวไว้ว่า ละครสร้างสรรค์ คือ ละครที่เกิดขึ้นในทันทีทันใดแล้วแสดงออกด้วยภาษา และทำทางตามธรรมชาติ จึงมีความหมายกว้าง และครอบคลุมถึงกิจกรรมการแสดงออกหลายอย่าง เช่น การร้องเพลงประกอบทำทาง การทำทำทางประกอบเรื่องราว การแสดงแบบไม่มีการชักซ้อมหรือการแสดงสด การใช้หุ่นประกอบการแสดง เป็นต้น (Burns and Wantling. 1971 : 1269 ; และ ภรณ์ คุรุรัตน์. 2524 : 18)

จะเห็นได้ว่า ละครสร้างสรรค์ คือ การแสดงออกที่เกิดขึ้นในทันทีทันใด ไม่มีการชักซ้อม มีวัตถุประสงค์ต่างจากละครชนิดอื่นที่เน้นการแสดงตามบทละครที่ท่องจำตามบท และเน้นความบันเทิงให้แก่ผู้ชม ละครสร้างสรรค์เน้นการเปิดโอกาสให้ผู้แสดงได้ใช้ความสามารถของตนเอง

2. ลักษณะละครสร้างสรรค์

สัทนที จันทรทิพย์ (2530 : 11) ได้กล่าวว่าละครสร้างสรรค์มีลักษณะที่สังเกตได้ดังนี้

1. มีอิสระในการคิด (Free Thinking) เด็กมีอิสระในการคิดเอง โดยครูอาจมีคำถามที่ดึงความคิดออกมาจากตัวเด็กได้
2. มีอิสระในการแสดงความรู้สึกที่แท้จริงของเขา (Self Expression) เด็กจะถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดออกมาโดยไม่ต้องกลัวผิด ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์
3. มีลักษณะเฉพาะคนแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล เด็กจะแสดงอะไรออกมานั้นแต่ละคนจะมีลักษณะเฉพาะคน ซึ่งไม่เหมือนกัน

สรุป ละครสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระทั้งด้านความคิด จินตนาการ ความรู้สึก เด็กจะแสดงออกมาตามธรรมชาติ และมีลักษณะเฉพาะคน

3. ประเภทของละครสร้างสรรค์

ในการแสดงละครสร้างสรรค์ ไม่จำเป็นต้องจัดการแสดงในลักษณะใดลักษณะหนึ่งเท่านั้น ภรณ์ ศุภรัตน์ (2524 : 27 - 29) กล่าวไว้ว่า ละครสร้างสรรค์รวมการแสดงไว้หลายประเภท

1. การแสดงตามเรื่อง (Dramatic Play หรือ Dramatic Story) คือ การแสดงที่ใช้ประสบการณ์ที่พบในชีวิตจริงมาแสดงบทบาทการแสดงตามเรื่องราวที่เป็นการแสดงโดยเด็กคิดทำทาง และคำพูดขึ้นเอง เด็กอาจสมมติตัวเองเป็นบุคคลต่าง ๆ เช่น ตำรวจ แม่ค้า คนขับรถหรือสมมติตัวเองเป็นสัตว์ประเภทต่าง ๆ เช่น แมว สุนัข ช้าง เป็นต้น

2. การแสดงหุ่นหรือละครหุ่น (Puppetry) เป็นการแสดงที่เด็กได้มีส่วนร่วมในการขีด อันจะช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และความคิดตามจินตนาการของเด็ก นอกจากนี้เด็กยังมีโอกาสแสดงความรู้สึกทางอารมณ์โดยมีหุ่นเป็นสื่อกลาง

3. การแสดงละครใบ้ คือ การแสดงโดยใช้ท่าทาง และส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เพื่อสื่อความหมายแทนคำพูดหรือความรู้สึกของเด็กที่มีบทบาทต่าง ๆ ละครใบ้เป็นสิ่งที่เด็กจะเริ่มแสดงได้โดยอาศัยประสบการณ์จากชีวิตจริง และเนื่องจากการที่ไม่ต้องใช้คำพูดนี้เอง จึงเป็นกิจกรรมที่ง่ายต่อเด็กในการแสดง เพราะธรรมชาติของมนุษย์ใช้ท่าทางเป็นสื่อความคิดและเข้าใจได้ก่อนการใช้คำพูด

4. การแสดงโดยไม่มีการเตรียมตัวล่วงหน้า คือ การแสดงที่ไม่เน้นการซักซ้อมจะคิดพูดและท่าทางโดยอาศัยความฉับไว การแสดงประเภทนี้อาจแสดงคนเดียวหรือแสดงเป็นกลุ่มก็ได้ โดยอาศัยการคิดและจินตนาการจากเรื่องราวตามเพลง นิทานหรือเหตุการณ์สมมุติ การแสดงอาจไม่จบเสมอไป

จะเห็นได้ว่า การแสดงทั้ง 4 ประเภทนั้น เป็นการแสดงที่ส่งเสริมให้เด็กได้แสดงความสามารถของตนเองออกมาไม่ว่าจะเป็น ท่าทาง ความคิด จินตนาการ อารมณ์ ความรู้สึกออกมาด้วยตัวของเด็กเอง และเป็นกิจกรรมที่ง่ายเหมาะสมกับเด็กในวัยนี้

4. องค์ประกอบพื้นฐานของละครสร้างสรรค์

ภรณ์ ศุภรัตน์ (ม.ป.ป. : 5) ได้กล่าวถึง ละครสร้างสรรค์ประกอบด้วยลักษณะสำคัญดังต่อไปนี้

1. ทำทาง ทำทางนับว่า เป็นพื้นฐานในการแสดงทุกประเภทโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกิจกรรมละครสร้างสรรค์ ครูจะต้องฝึกให้เด็กเคลื่อนไหวอย่างมีอิสระ และเคลื่อนไหวตามคำสั่ง โดยต้องให้รู้จักการใช้พื้นที่ได้ถูกต้องเมื่อเด็กแสดงรวมกันในที่แห่งใดแห่งหนึ่ง
 2. ความไวต่อการรับรู้ ละครสร้างสรรค์เน้นความสำคัญของการฝึกให้เด็กมีประสาทไวในการรับรู้ ครูจะต้องแนะนำให้เด็กมีความสังเกตสิ่งที่อยู่รอบตัวโดยการฝึกการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า
 3. ความรู้สึกทางอารมณ์ และการแสดงออกก่อนที่เด็กจะสามารถแสดงออกด้วยท่าทางหรือคำพูดได้นั้น จำเป็นจะต้องมีความรู้สึกเกี่ยวกับเหตุการณ์ และตัวละครก่อน ไม่เช่นนั้นเด็กจะแสดงละครสร้างสรรค์ได้ไม่ดีเท่าที่ควร ครูจึงควรนำเรื่องราว และลักษณะของตัวละครมาสนทนากับเด็กก่อน
 4. การใช้ถ้อยคำและบทสนทนา นอกจากการสื่อสารด้วยท่าทางแล้วละครสร้างสรรค์ยังประกอบด้วยการใช้ถ้อยคำและภาษาเพื่อสื่อความหมาย และเข้าใจในเหตุการณ์ เด็กจะต้องใช้คำพูดตามบทบาทของตัวละคร ครูควรฝึกให้เด็กได้มีการใช้คำพูดและบทสนทนาในกิจกรรมละครสร้างสรรค์ประเภทต่าง ๆ ยกเว้นการแสดงทำใบ้ และละครใบ้
- องค์ประกอบพื้นฐานของละครสร้างสรรค์นั้น ประกอบด้วยลักษณะสำคัญ
- 4 องค์ประกอบ ที่สามารถนำไปจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ให้กับเด็กได้อย่างเหมาะสม
5. การใช้ประโยชน์ และคุณค่าของละครสร้างสรรค์

ภรณ์ สุรัตน์ (ม.ป.ป. : 8) กล่าวถึง ประโยชน์ที่ได้จากการนำละครสร้างสรรค์มาใช้ในการเรียนการสอนมีดังนี้

 1. เปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้จินตนาการความคิด และภาษา
 2. เปิดโอกาสให้เด็กใช้ความคิด และมีความเชื่อมั่นในตนเอง
 3. ส่งเสริมให้เด็กทำกิจกรรมร่วมกัน
 4. เปิดโอกาสให้กลุ่มเด็กทำงานอย่างอิสระ
 5. ส่งเสริมให้เด็กมีความเข้าใจในบทบาท ความรู้สึกของบุคคลในสังคมได้ดีขึ้น

6. เปิดโอกาสให้เด็กระบายความรู้สึก และอารมณ์
7. ช่วยส่งเสริมให้เด็กมีลักษณะท่าทีทางการพูดที่ดี
8. ช่วยปูพื้นฐานความเข้าใจในศิลปะการละคร
9. ช่วยให้เด็กได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน

ฉวีวรรณ กิยาวงศ์ (2524 : 44) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ที่ได้จากการนำละคร
สร้างสรรค์มาใช้เกี่ยวกับการเรียนการสอน มีดังนี้

1. ทำให้บทเรียนน่าสนใจ
2. ช่วยให้เรื่องที่เรียนเป็นจริงเป็นจังขึ้น
3. เปิดโอกาสให้เด็กรู้จักใช้ภาษาให้เป็นประโยชน์ และเป็นการปรับปรุงทักษะ

ทางภาษาคือ

4. เปิดโอกาสให้เด็กเรียนได้แสดงออกตามบุคลิกภาพของตัวเอง
5. ช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
6. เป็นการส่งเสริมให้เด็กสนใจเรียนมากขึ้น
7. ช่วยเปลี่ยนเจตคติของเด็ก
8. ช่วยผ่อนคลายความเครียดทางอารมณ์ของเด็ก
9. ช่วยสร้างสถานการณ์ให้เด็กช่วยกันคิดแก้ปัญหา
10. ส่งเสริมทักษะบางประการ เช่น ทักษะในการฟัง ทักษะในการพูด ทักษะใน

การแสดง และอื่น ๆ

เทคนิคการใช้ และการรู้คุณค่าของละครสร้างสรรค์

ภรณ์ สุรัตน์ (ม.ป.ป. : 77) ได้กล่าวถึง เทคนิค การรู้คุณค่าของละคร
สร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. ความเพลิดเพลิน และความพอใจที่เด็กได้แสดงออกจะทำให้เด็กเกิดความ
มั่นใจในตนเอง ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นการมีความคิดริเริ่ม มีความสามารถในการทำงานร่วมกับ
ผู้อื่น รู้จักปรับตัว มีความเป็นผู้นำ ผู้ตาม และมีวินัยในตนเอง
2. พัฒนาการทางอารมณ์จะเกิดขึ้นเมื่อเด็กได้รับประสบการณ์ในด้านความเห็น
ใจความเข้าใจบุคคลต่าง ๆ ในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยการศึกษาเรื่อง และการแสดงอันจะเป็น
ทางนำไปสู่การใช้เหตุผลในการตัดสินใจแทนการใช้อารมณ์

3. พัฒนาการทางสติปัญญาเกิดจากการฝึกการสังเกต การรับรู้ การตื่นตัว การสร้างความสนใจ การใช้ภาษา ซึ่งเป็นการสื่อในการเรียนรู้วิชาอื่น ๆ ให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

4. ทักษะในการเคลื่อนไหว การทรงตัว การวางท่าทาง การใช้คำพูดดีขึ้น อันเป็นผลให้มีบุคลิกภาพโดยทั่วไปดีขึ้น

5. การผ่อนคลายความเครียดทางอารมณ์ของเด็ก อาจออกมาในรูปของการแสดงบทบาท เด็กอาจลดความก้าวร้าว ความวิตก ความกลัว ฯลฯ ได้บ้าง

6. สัมพันธภาพระหว่างครูและเด็กดีขึ้นโดยการสร้างความไว้วางใจ ความเคารพ และความเข้าใจซึ่งกันและกัน การแสดงออกในรูปของความร่วมมือโดยไม่ใช้อำนาจของความเป็นครู จะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกปลอดภัย

สรุป ประโยชน์ และคุณค่าของละครสร้างสรรค์ เป็นการส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกตามความคิด ความสามารถของเด็กเอง การที่เด็กได้รับการส่งเสริมการแสดงออกอย่างอิสระนั้น ทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง และก่อให้เกิดผลดีทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของเด็ก ทำให้การเรียนการสอนของครูกับเด็ก มีความสนุกสนาน และน่าสนใจอีกด้วย

6. ข้อควรตระหนักในการให้เด็กแสดงละครสร้างสรรค์

ในการแสดงละครสร้างสรรค์จะประสบผลสำเร็จได้นั้น ภรณ์ คุรุทัศนะ (2535 : 23) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. ครูไม่ควรวิตกกังวลว่า ในการแสดงท่าทางเด็กจะต้องทำได้เสมอไป
2. ครูไม่ควรวิพากษ์วิจารณ์การแสดงออกของเด็กว่า ดี ไม่ดี สวยหรือไม่สวย ทั้งนี้เพราะจะทำให้เด็กขาดความเชื่อมั่นในการแสดงออกในคราวต่อไป
3. นิทานหรือเรื่องที่บรรยายไม่ควรยาวเกินไป
4. นอกจากเรื่องที่ครูเล่าแล้ว ควรให้เด็กได้ลองแต่งเรื่องเล่าเองตามความนึกคิดของเด็ก
5. ครูไม่ควรแสดงท่าทางให้เด็กดูเป็นตัวอย่าง เพราะจะเป็นการสกัดกั้นความคิดของเด็ก

6. การแสดงท่าทางในบางครั้ง เด็กอาจทำเหมือนกันบ้าง ต่างกันบ้าง ไม่ใช่เรื่องที่ครูจะต้องกำหนดเป็นเกณฑ์ว่า ต้องทำให้พร้อมกันหรือต่างกัน ครูควรให้เด็กได้แสดงอย่างอิสระ

สรุป การแสดงท่าทางประกอบเรื่องหรือละครสร้างสรรค์นั้น ตัวครูต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกตามความสามารถของเด็กให้อิสระทางความคิด ไม่ไปวางกฎเกณฑ์ในการแสดงของเด็กว่า ต้องเหมือนกันหรือต่างกัน จะทำให้เด็กขาดความเชื่อมั่นในตนเอง

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับละครสร้างสรรค์

ไรท์ (Wright. 1972 : 1876 - A) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลของละครสร้างสรรค์ที่มีต่อการรับรู้ของบุคคล โดยมุ่งศึกษาถึงประสิทธิภาพของการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์ในการสร้างความเห็นอกเห็นใจ และความสามารถในการสวมบทบาทได้ทำการทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลปรากฏว่า เด็กที่เรียนโดยใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์มีทักษะการสวมบทบาทดีขึ้น

ชมิทธ์ และคาทรี (Schmidt and Kathy. 1975 : 111 - 114) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องละครสร้างสรรค์ และความคิดสร้างสรรค์ โดยทำการทดลองกับเด็กอนุบาล 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง จำนวน 39 คน เรียนโดยใช้กิจกรรมการละคร และกลุ่มควบคุม ซึ่งมีจำนวนเท่ากัน เรียนด้วยวิธีเดิม เช่น ปกติ ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มทดลองได้คะแนนสูงกว่าในการทำแบบทดสอบด้านความคิดสร้างสรรค์ 2 ฉบับ คือ ด้านคำพูด (Verbal) และด้านการสังเกต (Visual)

สมิแลนสกี (จงกล นันทพล. 2535 : 19 - 20 ; อ้างอิงมาจาก Smilansky. 1968) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบเด็กที่ด้อยโอกาส และเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับกลาง ในประเทศอิสราเอล พบว่า ในกลุ่มเด็กชาวอิสราเอลระดับฐานะทางสังคมปานกลางสนับสนุนให้เล่นสมมติ งานวิจัยนี้มีการฝึกการเล่นสมมติให้เด็ก ซึ่งเน้นการแสดงบทบาทสมมติที่มีปฏิสัมพันธ์กัน โดยการใช้การแสดงละครแบบสังคมหรือจินตนาการเรื่องใด เรื่องหนึ่ง ผลการวิจัยพบว่า การฝึกการเล่นสมมติช่วยในการพัฒนาทางสติปัญญา สังคม และอารมณ์ และเขาได้ตั้งข้อสังเกตว่า เด็กจะไม่เข้าร่วมในการเล่นสมมติ ถ้าเด็กยังไม่ผ่านการฝึกให้เล่นตามบทบาทสมมติทางสังคมหรือเล่นแล้วเรื่องตามจินตนาการของตน

สาธิตนี้ หมายถึง (2527 : 51 - 101) ได้ทำการวิจัยเรื่อง โครงการ
เสนอการจัดละครประกอบการสอนภาษาไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจการใช้ละคร ละคร
ประกอบการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามชนิดเลือก ชนิด
มาตราส่วนประเมินค่า และปลายเปิด เพื่อรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็น
ผู้บริการจำนวน 27 คน อาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทย จำนวน 135 คน และนักเรียนจำนวน
324 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เขตกรุงเทพมหานคร สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวง
ศึกษาธิการ ผลการวิจัยพบว่า ละครที่ใช้ประกอบการสอนภาษาไทยในระดับมาก ได้แก่ การ
แสดงละครพูด การแสดงละครใบ้ประกอบวรรณคดี การแสดงบทบาทประกอบวรรณคดี ลักษณะที่
ใช้ละครเป็นการฝึกทักษะในการจัดกิจกรรมการแสดง การนำเข้าสู่บทเรียน การสอนเนื้อหาวิชา
และสรุปบทเรียนอยู่ในระดับมาก และทุกฝ่ายมีความเห็นตรงกันว่า การใช้ละครในการเรียน
ทุกครั้งให้ผลดีอยู่ในระดับมาก

มาฉวีภา ผลพิรุฬห์ (2533 : 81) ได้ศึกษาความสามารถในการเล่าเหตุการณ์
ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนโดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์กับการสอนตามแผนการจัด
ประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับ
การสอนโดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์ มีความสามารถในการเล่าเหตุการณ์สูงกว่าเด็ก
ปฐมวัยที่ได้รับการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติ

จากผลการวิจัยที่กล่าวมาการนำละครสร้างสรรค์มาใช้กับเด็กปฐมวัยยังมีน้อยมาก
อาจมีสาเหตุเพราะครูยังขาดทักษะในการส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกโดยผ่านกิจกรรมละคร
สร้างสรรค์ ซึ่งถ้าหากเด็กได้รับการส่งเสริมให้แสดงออกโดยกิจกรรมละครสร้างสรรค์ จะทำให้
เด็กเป็นผู้มีความคิดริเริ่ม มีความเชื่อมั่นในตนเอง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวาดภาพ

1. ความสำคัญของการวาดภาพของเด็กปฐมวัย

เด็กปฐมวัยกับพฤติกรรมวาดภาพเป็นสิ่งที่คู่กัน เด็กวัยนี้ชอบวาดภาพเป็นชีวิต
จิตใจ ถึงแม้จะยังอ่านเขียนหนังสือไม่ได้ แต่เขาสามารถวาดภาพบอกเล่าความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ
ของเขาได้ ให้เรารับรู้ได้อย่างละเอียด โดยผ่านวิธีการวาดภาพ เพราะในภาพวาดของเด็ก

นั้น มักสะท้อนถึงเรื่องราวที่เขาสงสัย หรือที่เก็บกดอยู่ในจิตใจของเขาได้ (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2526 : 11)

เลิศ อานันตะ (2519 : 138) กล่าวว่า การวาดภาพเป็นส่วนหนึ่งของวิชา ศิลปะที่จัดขึ้นด้วยวัตถุประสงค์ให้ทุกเพศทุกวัย ได้มีโอกาสแสดงออกไปตามระดับความสามารถ ของตนเองแต่ละคน เพื่อพัฒนาการทางสุขภาพ จิตและกาย ส่งเสริมให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย รู้จัก รักษาความสะอาดเรียบร้อย มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและ วัตถุประสงค์ของชาติรวมทั้งพยายามปลูกฝังให้เด็กทุกระดับสามารถปรับปรุงตน เพื่อบำเพ็ญ ประโยชน์ให้แก่สังคม รักความก้าวหน้า มีรสนิยมที่ดี

วิรัตน์ พิชญ์ไพฑูริย์ (2524 : 1) ให้ความหมาย การวาดภาพระบายสีเป็น การแสดงออกทางศิลปะอย่างหนึ่ง ซึ่งเกิดจากการสร้างสรรค์โดยใช้สื่อต่าง ๆ เพื่อแสดงความ บรรณนาออกมาในรูปของจินตนาการ ซึ่งอาจเหมือนหรือไม่เหมือนธรรมชาติก็ได้

วิรุณ ตั้งเจริญ (2526 : 39) การแสดงออกทางการวาดภาพเป็นธรรมชาติ อย่างหนึ่งของเด็กในอันที่จะช่วยสร้างเสริมประสิทธิภาพหรือพลังในตัวเด็ก ซึ่งเป็นผลไปสู่การ รับรู้ การเรียนรู้และการประพฤติปฏิบัติในทุก ๆ ด้าน โดยจะเริ่มจากการรับรู้ สภาพแวดล้อม เกิดความคิดคำนึงและแสดงออกมาด้วยความสามารถทั้งการใช้ความรู้สึกนึกคิดความสามารถ ในการปฏิบัติงานด้วยมือ

บุญไท เจริญผล (2533 : 13) กล่าวว่า การวาดภาพเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งของเด็กที่จะนำเด็กไปสู่การแสดงออกทางด้านความคิด ความคิดทั้งหมดย่อมมีความหมายสำหรับ เขาและเป็นวิถีทางการเรียนรู้ทางหนึ่ง ซึ่งได้จากการรับรู้ การสังเกตและการทำความเข้าใจ กับสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว

จากเอกสารดังกล่าวสรุปได้ว่า การวาดภาพเป็นการแสดงออกตามความสามารถ ของเด็กหรือแสดงออกมาตามความบรรณนาออกมาในรูปของจินตนาการต่าง ๆ ซึ่งอาจเหมือน หรือไม่เหมือนธรรมชาติก็ได้ ซึ่งถ้าเด็กทุกเพศทุกวัยได้แสดงออกทางการวาดภาพตามระดับความ สามารถของตนเองแต่ละคน จะทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าคิด กล้าทำ เป็นผู้มีระเบียบ วินัยอีกด้วย

2. การวาดภาพกับความเจริญเติบโตของเด็ก

วิรุฬ ตั้งเจริญ (2526 : 49 - 52) กล่าวถึง การวาดภาพว่ามีส่วนสะท้อนให้เห็นพัฒนาการหรือความเจริญเติบโตในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ความเจริญเติบโตทางด้านสติปัญญา การที่เด็กแสดงออกทางศิลปะในแต่ละวัยหรือแต่ละคนแตกต่างกัน ย่อมแสดงถึงความแตกต่างทางด้านสติปัญญาด้วย ข้อแตกต่างนั้นอาจจะปรากฏในแง่ของรายละเอียด การแสดงรูปทรงการออกแบบ การระบายสี หรือการจินตนาการ ข้อแตกต่างนี้สามารถพิจารณาได้จากความแตกต่างของวัย บุคคล หรือในแต่ละช่วงเวลา กระบวนการทำงานทางศิลปะนั้นจะเริ่มจากการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งเป็นประสบการณ์บูรณาการ ประสบการณ์ความคิดและจินตนาการเข้าด้วยกัน แล้วจึงสังเคราะห์เส้นรูปทรง สี ในขั้นสุดท้าย และย่อมเป็นกระบวนการเรียนรู้ด้านหนึ่งที่เหมาะสมกับวัยเด็กเป็นอย่างมาก

2. ความเจริญเติบโตทางด้านอารมณ์ เมื่อเด็กรับรู้สะสมประสบการณ์และเรียนรู้ขึ้น นอกจากจะต้องปรับตัวกิจกรรมต่าง ๆ แล้ว ยังต้องปรับอารมณ์ของเขากับด้วย สำหรับพฤติกรรมการวาดภาพเด็กได้แสดงออกอย่างสนุกสนานเพลิดเพลินเพราะได้ถ่ายทอดประสบการณ์ได้แสดงความสามารถและได้เห็นผลสำเร็จจากการแสดงออกของตน สิ่งเหล่านี้จะช่วยพัฒนาอารมณ์ของเด็กได้อย่างดีเยี่ยม ทั้งความสนใจและกระตือรือร้น และความตั้งใจอย่างแน่วแน่ในการกระทำ สิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเท่ากับเป็นการพัฒนาความเชื่อมั่นและความมั่นคงทางอารมณ์ในการทำงาน เพราะเด็กจะมีความพร้อมในการเผชิญกับสิ่งแปลกใหม่และเกิดความรู้สึกว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดาในการที่จะพาตัวเองเข้าไปสู่สิ่งต่าง ๆ หรือปัญหาต่าง

3. ความเจริญทางด้านร่างกาย การวาดภาพกับความเจริญเติบโตทางด้านร่างกายเป็นการแสดงออกที่ชี้ให้เห็นความสามารถของการใช้สายตาที่สัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวในส่วนที่ต้องใช้ทักษะในการควบคุมทิศทางลากเส้น การเจริญเติบโตของร่างกาย จะทำให้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการวาดที่เริ่มจากขั้นขีดเขียน (Scribbling Stage) เป็นเส้นยุ่ง ๆ ไปสู่ความสามารถควบคุมเส้นให้เป็นระเบียบขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งการเคลื่อนไหวของเส้นจะเป็นช้า ๆ อยู่ในระยะหนึ่ง แล้วจึงสามารถลากเส้นเป็นรูปทรงให้ปรากฏเส้นและเมื่อเด็กเจริญเติบโตพัฒนาการทางทักษะการเคลื่อนไหวจะทำให้รูปแบบการวาดภาพพัฒนาจากเส้นที่วาดเป็นรูปร่างง่าย ๆ ไปสู่รูปร่างที่เลียนแบบของจริงมากขึ้น

4. ความเจริญเติบโตทางด้านสังคม การวาดภาพของเด็กเปรียบเสมือนเป็น การถ่ายทอดสารหรือสารระ (Message) ซึ่งส่วนใหญ่จะเน้นสาระที่เกี่ยวข้องกับความคิดคำนึง ส่วนตัว สิ่งแวดล้อมและสังคม โดยเฉพาะสาระที่เกี่ยวข้องกับสังคมนั้น นอกจากจะเป็นสื่อสาร ให้รับรู้ถึงการที่เด็กมีความคิดมีความสัมพันธ์กับสังคมอย่างไรแล้วยัง เน้นให้เด็กคิดคำนึงถึงสังคม รอบตัว ความสัมพันธ์ที่เขาพึงมีต่อสังคมและการทำงานร่วมกันอีกด้วย

5. ความเจริญเติบโตทางการรับรู้ สมรรถภาพทางการรับรู้เป็นสิ่ง สำคัญอย่างหนึ่งในตัวเด็กในอันที่จะช่วยให้เด็กเกิดการ เรียนรู้และการสะสมประสบการณ์ที่ดี เพราะการรับรู้ที่มีสมรรถภาพย่อมเกี่ยวข้องกับประสาทสัมผัสโดยตรง การรับรู้ของเด็กในวัยนี้ ส่วนใหญ่จะเป็นการรับรู้ทางสายตา โดยการรับรู้เกี่ยวกับสี รูปร่าง และบริเวณว่าง พัฒนา การรับรู้ทางสายตาจะเริ่มพัฒนาแยกแยะสิ่งต่าง ๆ จากการแยกแยะสีและรูปร่างในระยะแรก ต่อมาเมื่อเด็กมีพัฒนาการการรับรู้มากขึ้นก็จะแสดงการรับรู้บริเวณว่าง ซึ่งมีความสำคัญสำหรับ เด็กมาก เด็กสามารถนำพัฒนาการการรับรู้บริเวณว่างมาใช้ได้อย่างเหมาะสม สามารถถ่ายทอด ความรู้สึกจากสิ่งที่ตนรับรู้ออกมาในพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ของภาพให้มีความหมายและสัมพันธ์กันได้ ภาพที่วาดจึงประกอบด้วยการใช้บริเวณว่าง รูปร่าง สีเส้น และความรู้สึก

6. ความเจริญทางการสร้างสรรค์ จะเริ่มพัฒนาดังแต่เด็ก ทาเครื่องหมาย ได้ในครั้งแรกและเรียกสิ่งนั้นว่า "ผู้ชาย" "บ้าน" หรือ "ภูเขา" ภาพที่เขาสร้างขึ้นมานี้ ทำให้ เกิดความคิดสร้างสรรค์จากการคิดสร้างสิ่งง่าย ๆ เหล่านี้ไปสู่การสร้างสิ่งยาก ๆ ซึ่งจะ ผ่านขั้นตอนที่ซับซ้อนขึ้น อย่างไรก็ตามการสร้างสร้งงานของเด็กที่ต้องอาศัยเสรีภาพทาง ความคิดและการแสดงออกเป็นสิ่งที่ประทับใจเด็กเสมอ และย่อมสร้างความมั่นใจในการแสดง ออกได้เป็นอย่างมาก และเมื่อต่างมีความมั่นใจเด็กก็พร้อมที่จะสร้างสร้งงานใหม่ ๆ ได้ต่อไป

3. พัฒนาการทางการวาดภาพของเด็กปฐมวัย

โดยทั่วไปการวาดภาพของเด็กจะมีพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เจริญเติบโตทั้งด้าน การมองเห็นการรับรู้สิ่งแวดล้อม ความคิดภายในและการแสดงออกที่แตกต่างกัน ซึ่งเงื่อนไข เหล่านี้ได้ผลักดันให้รูปแบบ เนื้อหาในการแสดงออกทางการวาดภาพของเด็กเปลี่ยนแปลง ไป เรื่อย ๆ ภาพแต่ละภาพที่ได้วาดจึงล้วนแต่มีความหมายต่อเด็กทั้งสิ้น จึงมีผู้ศึกษาเกี่ยวกับ ลักษณะการวาดภาพของเด็กไว้ดังต่อไปนี้

โลเวนเฟลด์ (Lowenfeld. 1957 : 33 - 39) ได้ทำการศึกษาขั้นพัฒนาการด้านศิลปะของเด็ก โดยแบ่งขั้นพัฒนาการไว้ดังนี้

1. ขั้นขีดเขียน (The Scribbling Stage) อายุ 2 - 4 ปี
2. ขั้นเริ่มเป็นสัญลักษณ์หรือขั้นเขียนภาพให้มีความหมาย (Pre - Schematic Stage) อายุ 4 - 7 ปี

ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะขั้นพัฒนาการในระยะ 2 - 6 ปี

1. ขั้นขีดเขียน (Scribbling Stage) อายุประมาณ 2 - 4 ปี ในขั้นนี้เด็กจะสนุกกับการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อและเป็นการเพิ่มความสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา การขีดเขียนของเด็กจะเป็นไปตามลำดับขั้นที่สามารถทำมาได้ ซึ่งในขั้นนี้ยังแบ่งเป็นขั้นย่อย ๆ 4 ขั้นดังนี้

1.1 ขั้นการขีดเขียนไม่เป็นระเบียบ (Disordered Scribbling)

หมายถึง การลากเส้นของเด็กจะยุ่งเหยิงสับสนไม่คำนึงว่าเป็นรูปอะไร แสดงให้เห็นว่าการควบคุมทางกล้ามเนื้อของเด็กยังไม่เจริญพอ จึงไม่สามารถบังคับมือให้เป็นไปตามต้องการได้

1.2 ขั้นเส้นนอน (Longitudinal Scribbling) หมายถึง ขั้นที่เด็กขีดเขียนเส้นในแนวนอนยาว ๆ ได้เป็นขั้นที่พัฒนามากกว่าขั้นที่ขีดเขียนไม่เป็นระเบียบ

1.3 ขั้นวงกลม (Circular Scribbling) หมายถึง ขั้นที่เด็กสามารถขีดเขียนได้เป็นวงกลมเด็กเคลื่อนไหวได้ทั้งแขน แสดงว่ากล้ามเนื้อแข็งแรงขึ้น

1.4 ขั้นตั้งชื่อ (Naming Scribbling) หมายถึง ขั้นที่เด็กเขียนอะไรลงไปก็จะให้ชื่อสิ่งที่เขียนนั้นว่าชื่ออะไร คืออะไร เด็กเริ่มใช้ความคิดคำนึงในขณะที่เขียนภาพ คน สัตว์หรือวัตถุ สิ่งที่เด็กเขียนจะไม่เป็นภาพที่ถูกต้องหรือมีรูปร่างในสายตาของผู้ใหญ่ แต่จะมีความหมายสำหรับเด็ก เด็กจะพอใจสนุกสนานกับสิ่งที่เขาเขียนขึ้น ขั้นนี้จะเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อในการวาดภาพของเด็กต่อไป

2. ขั้นเริ่มเป็นสัญลักษณ์หรือขั้นเขียนภาพให้มีความหมาย (Pre-Schematic Stage) อายุประมาณ 4 - 7 ปี เป็นขั้นเริ่มต้นของการแสดงออกที่มีความหมายภาพสิ่งของสิ่งเดียวกัน อาจจะเขียนได้หลาย ๆ แบบ ในระยะนี้โลกที่เด็กเห็นหรือรู้จักจึงแตกต่างจากโลกที่เด็กเขียนภาพ การพัฒนาความคิดเกี่ยวกับคนและสิ่งของยังไม่เด่นชัด ทำให้ภาพที่เด็กวาดบรรยายถึงสิ่งเหล่านี้ อยู่ในรูปแบบทางเรขาคณิต เช่น ในการวาดรูปคน เด็กจะเขียนวงกลมแทนศีรษะ เส้นตามแนวขวางแทนแขนและเส้นตามแนวตั้งแทนขา แต่ยังไม่มียาวละเอียดส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย

การใช้สี ในขั้นนี้การใช้สีของเด็กยังไม่เป็นไปตามธรรมชาติ สิ่งที่เด็กใช้เขียนภาพ กับสิ่งที่เด็กเห็นจริง จะไม่เหมือนกัน ทั้งนี้เพราะเด็กใช้สีตามอารมณ์ แล้วแต่ว่าสีไหนจะสะดุดตาเด็กหรือชอบสีไหนเป็นพิเศษก็จะใช้สีนั้น ซึ่งไม่จำเป็นจะต้องสอดคล้องกับความเป็นจริง

บริเวณว่างหรือช่องไฟ เด็กยังไม่เข้าใจควรจะเรียนรูปร่างตรงไหน ขนาดเท่าใดจึงจะเหมาะสม แต่จะวาดลงไปโดยไม่คำนึงถึงความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ตรงไหนมีบริเวณว่างเด็กจะเขียนสิ่งต่าง ๆ ลงไป

สำหรับ เลิศ อานันทะ (2519 : 18) ได้กล่าวถึงลักษณะรูปร่างของเด็กโดยทั่วไปว่า เป็นไปตามความสนใจและประสบการณ์ของแต่ละคนรวมทั้งรูปแบบของการแสดงออกทางศิลปะ จะมีความสัมพันธ์กับระดับอายุ และเขาวนปัญญาของเด็ก ดังนี้

1. ภาพวาดของเด็กระดับอายุ 2 - 4 ปี ความเจริญทางร่างกายและสติปัญญา ยังมีน้อย กล้ามเนื้อมือและประสาทตายังไม่สัมพันธ์สอดคล้องกันดี รวมทั้งโลกทัศน์ของเด็กวัยนี้ ขอบเขตจำกัด การรับรู้และประสบการณ์มีไม่มากนัก ลักษณะการแสดงออกจึงเป็นเพียงการขีดเขียนเส้นรอบนอกของโครงสร้างสิ่งที่พยายาม ๆ ยังไม่สามารถบังคับมือให้แสดงเป็นรูปร่างหรือเรื่องราวที่มีรายละเอียดได้

2. ภาพวาดของเด็กระดับอายุ 5 - 6 ปี เด็กวัยนี้ก็มีประสบการณ์จากทางบ้านและโรงเรียนมาบ้างแล้ว ประกอบกับความเจริญเติบโตทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญามีมากขึ้น การแสดงออกจึงมีลักษณะเป็นสัญลักษณ์ที่สามารถสื่อความหมายได้ชัดเจน เช่น ภาพวาดของตนเอง ครู พ่อแม่ พี่น้อง และเพื่อน ๆ เป็นต้น

นอกจากนี้ ภรณ์ ศุภรัตน์ (2523 : 115 - 116) ได้กล่าวถึงระดับความสามารถในการวาดรูปด้วยสีเทียนและลักษณะภาพวาดของเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

ความสามารถในการวาดภาพด้วยสีเทียน

อายุ 1 - 2 ปี จะสามารถวาดเส้นขยุก ๆ โดยไม่มีความหมาย เด็กจะลากเส้นตามความพอใจของตน

อายุ 3 - 4 ปี เด็กจะเริ่มบอกชื่อภาพที่ตนวาดได้

อายุ 4 - 5 ปี เด็กจะพบว่าตนสามารถวาดภาพของจริงได้ ภาพที่วาดจะเป็นสิ่งที่เด็กคุ้นเคย

ลักษณะภาพของเด็ก

1. มีลักษณะโปร่ง อาจมองเห็นสิ่งที่อยู่หลังกำแพงหรือผ้าได้
2. ภาพจะเป็นไปตามความต้องการของเด็ก เช่น หากมีคนสองคนยืนห่างกัน

ถ้าประสงค์จะให้คนทั้งสองจับมือ

วิรุณ ตั้งเจริญ (2526 : 284 - 287) ได้แบ่งขั้นพัฒนาการการแสดงผลทางศิลปะของเด็กได้ 3 ระดับ คือ

1. วัยที่แสดงออกด้วยการขีดเขียน (Scribbling Stage) เด็กอายุ 2 - 4 ปี จะเริ่มขีดเขียนภาพลักษณะที่ขีดเขียนยุ่งเหยิง มีการควบคุมการขีดเขียนช้า ๆ กัน และจากรยะเริ่มแรกก็จะค่อย ๆ พัฒนาไปสู่การผสมผสานกันระหว่างการเคลื่อนไหวที่เป็นไปเองอย่างอัตโนมัติกับภาพที่ปรากฏให้มองเห็นได้ เริ่มคิดและเข้าใจเส้นที่ตนเองขีดเขียนลงไป ในระยะ 3 - 4 ปี เด็กจะพยายามสร้างความสัมพันธ์ระหว่างการขีดเขียนกับโลกภายนอกเข้าด้วยกัน และสามารถสร้างเป็นภาพให้เกิดขึ้นได้ แทนที่จะเป็นเพียงแต่แสดงการเคลื่อนไหวของเส้นเหมือนในระยะแรกเท่านั้น โดยภาพส่วนรวมแล้ว เด็กในวัยนี้ ภาพวาดจะมีความสำคัญในแง่ของการบันทึก ความคิด ความรู้สึกของเด็กโดยตรง

2. วัยที่แสดงด้วยสัญลักษณ์ (Symbolic Stage) เด็กวัยนี้อยู่ในช่วงอายุ 4 - 9 ปี ในระยะแรก ๆ จะเป็นระยะเริ่มต้นของการพัฒนาสัญลักษณ์ สัญลักษณ์ที่ปรากฏขึ้นอยู่กับการรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมโดยตรง เด็กจะขีดเขียนตามที่ตนรู้ ไม่ใช่ตามที่มองเห็นวัตถุสิ่งแวดลอม เส้นแสดงการควบคุมมือให้เป็นไปตามที่เด็กต้องการมากขึ้น ภาพแสดงรูปทรงโปร่งใสหรือที่เรียกกันว่า ภาพ เอกซ์ - เรย์ และแสดงให้เห็นถึง ความสนใจของเด็กต่อสภาพแวดล้อมรอบตัว แสดงความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม เช่น การจัดภาพ การแสดงพื้นที่หรือบริเวณว่าง เด็กเริ่มสร้างเส้นและรูปทรงต่าง ๆ เป็นแบบเรขาคณิต ในช่วงหลังเด็กจะพัฒนาจากทำที่ลักษณะเริ่มต้นมาสู่การแสดงผล เป็นแบบแผน เฉพาะตัวผสมผสานกับสิ่งแวดลอม เส้นฐานหรือเส้นพื้นที่เด็กเริ่มขีดให้เป็นฐานรองรับวัตถุสิ่งของในระยะแรกจะแสดงออกชัดเจนยิ่งขึ้น เส้นพื้น ดวงอาทิตย์ ท้องฟ้า แสดงถึงความตั้งใจที่จะจัดบริเวณว่างขึ้นใหม่ ซึ่งนับว่าเป็นสัญลักษณ์ในอีกลักษณะหนึ่ง

3. วัยที่แสดงออกด้วยการเลียนแบบ (Realistic Stage) เด็กอายุ 9 - 11 ปี เป็นระยะที่เด็กชอบอยู่เป็นกลุ่มเป็นพวก ต้องการแสดงผลซึ่งความรู้สึกนึกคิดของตนเอง มีความคิดผกผันมากขึ้น การแสดงออกทางศิลปะพยายามใช้เส้นเลียนแบบวัตถุสิ่งแวดลอมที่ตนเอง

เห็นได้ การเขียนภาพคน จะเน้นความแตกต่างระหว่างเพศชายและหญิง พยายามเน้นความรู้สึกด้วยการใช้สี เริ่มเห็นว่าสีเป็นสิ่งสำคัญในการแสดงออกมากขึ้น การเขียนภาพเริ่มแสดงลักษณะการประดิษฐ์ตกแต่งภาพเพิ่มขึ้น เด็กมองภาพจริงจากสิ่งแวดล้อม รูปทรงจะวางซ้อนกันตามที่ตามองเห็น

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า พัฒนาการทางการวาดภาพของเด็กปฐมวัย จะเป็นไปตามลำดับขั้นตอนและพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งเริ่มจากการพัฒนากล้ามเนื้อย่อย ประสาทสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ ไปสู่การเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก เด็กจะวาดภาพส่วนใหญ่จะยึดเอาความคิดของตนเป็นหลัก และเพิ่มเติมสิ่งที่ตนรู้เข้าไปในสิ่งที่ตนเห็นด้วย

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวาดภาพ

งานวิจัยในต่างประเทศ

ก็คอินห์ (พิตร ทองชั้น. 2511 : 14 ; อ้างอิงมาจาก Goodenough.

1929) ได้ศึกษาการวาดภาพของเด็ก โดยสร้างแบบสอบวาดภาพ The Goodenough Draw - a Man Test ขึ้น ความมุ่งหมายเพื่อหาร่องรอยทางสติปัญญาจากค่าทางศิลปะ โดยเอาภาพประมาณ 4,000 ภาพ ที่เด็กชายในวัยต่าง ๆ กันช่วยกันวาดภาพออกมา แล้วแบ่งให้เห็นถึงพัฒนาการวาดภาพของเด็กออกได้เป็น 8 ชั้น และจากการใช้แบบสอบวาดภาพฉบับนี้ กับแบบทดสอบของสแตนฟอร์ด - บิเนต์ ในกลุ่มตัวอย่างเด็ก 334 คน อายุตั้งแต่ 3 - 11 ปี พบว่ามีค่าสหสัมพันธ์กันสูงถึง .74 และไทเอบัท (Tiebout. 1993) ได้ศึกษาถึงความสามารถทางด้านศิลปะกับความสามารถทางด้านกลไกประสาท (Psychomotor) และทางด้านความจำ จากการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนจากกลุ่มเด็กที่มีความถนัดทางศิลปะจะมากกว่ากลุ่มเด็กที่ไม่ถนัดทางศิลปะในด้านกลไกประสาทและด้านความจำอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ยังมีผู้นำแบบทดสอบวัดสติปัญญาอื่น ๆ มาสัมพันธ์กับแบบทดสอบทางศิลปะ เช่น ผลการใช้แบบทดสอบวัดสติปัญญาของ คัลแมน แอนเดอร์สัน (The Kuhlman - Anderson. T.Q Test) กับแบบทดสอบทางศิลปะของไทเอบัท (The Tiebout Artistic Drawing Test) พบว่า ได้ค่าสหสัมพันธ์ระหว่าง .40 ในกลุ่มเด็กชั้น 1, 2 และ 3

งานวิจัยในประเทศ

นนท์สุกรีย์ คำตันเจริญ (2522 : 76 - 78) ได้ศึกษาพฤติกรรมทางเชาวน์ปัญญาของเด็กไทยในระดับอนุบาล โดยใช้แบบสอบถามภาพ กู๊ดอินน์ - แฮร์ริส ผลการศึกษาปรากฏว่า นักเรียนที่มีระดับอายุต่างกันมีพฤติกรรมทางเชาวน์ปัญญาแตกต่างกัน โดยที่พฤติกรรมทางเชาวน์ปัญญาเพิ่มขึ้นตามระดับอายุตั้งแต่ 4 ปี จนถึง 6 ปี นักเรียนชายและหญิงมีพฤติกรรมทางเชาวน์ปัญญาแตกต่างกัน โดยนักเรียนหญิงมีพฤติกรรมทางเชาวน์ปัญญาสูงกว่านักเรียนชายในมาตราผู้หญิง และมาตราตัวเอง และพฤติกรรมทางเชาวน์ปัญญา มีความสำคัญทางบวกกับความพร้อมในการเขียนอ่าน

เพียงจิต ไรจน์สุวรรณ์ (2531 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ระหว่างเด็กปฐมวัยที่ทำการรวมวาดรูปเป็นกลุ่มกับเป็นรายบุคคล ผลปรากฏว่า ความคิดสร้างสรรค์ระหว่างกลุ่มที่ทำการรวมวาดรูปเป็นกลุ่ม กับกลุ่มที่ทำการรวมวาดรูปเป็นรายบุคคล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มที่ทำการรวมวาดรูปเป็นกลุ่มที่ทำการรวมวาดรูปเป็นรายบุคคลภายหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

อารี เกษมรติ (2533 : 87) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มและกิจกรรมสร้างสรรค์ปกติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และแบบรักทะนุถนอม ผลปรากฏว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน เมื่อทำการรวมศิลปะสร้างสรรค์มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน เมื่อทำการรวมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ ส่วนเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอม เมื่อทำการรวมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอม เมื่อทำการรวมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ

บุญไท เจริญผล (2533 : 69) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางสติปัญญากับทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้แบบสอบถามภาพ กู๊ด อินน์-แฮร์ริส ผลจากการศึกษาพบว่า ความสามารถทางสติปัญญาที่แสดงออกโดยภาพวาดและทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์เพิ่มขึ้นตามระดับอายุ สำหรับเพศพบว่า เด็กเพศชายและเพศหญิงมีความสามารถทางสติปัญญาที่แสดงออกโดยภาพวาดและทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ไม่แตกต่างกัน และความสามารถทางสติปัญญาจากการวาดภาพของเด็กเพิ่มขึ้นตามระดับอายุ

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าการวาดภาพของเด็กนอกจากจะเป็นไปตาม
ลำดับขั้นพัฒนาการของแต่ละคนแล้ว ในการวาดภาพเด็กจะมีลักษณะการคิด ความต้องการต่าง ๆ
ของเด็ก ถ่ายทอดลงในภาพวาดอีกด้วย

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

- ✓ 1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การเล่านิทานประกอบการแสดงละคร
สร้างสรรค์ และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่านิทานประกอบการวาดภาพ
มีความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกัน
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การเล่านิทานประกอบการแสดงละคร
สร้างสรรค์ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าก่อนการทดลอง
3. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การเล่านิทานประกอบการวาดภาพ
มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าก่อนการทดลอง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. ประชากร
2. กลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
4. การสร้างและหาคุณภาพของ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
5. แบบแผนการทดลอง
6. วิธีดำเนินการทดลอง
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนเพศชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 โรงเรียนเทศบาล สังกัดเทศบาลเมืองนนทบุรี จำนวน 76 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนเพศชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 โรงเรียนเทศบาล 4 วัดบางแพรก, เหนือ สังกัดเทศบาลเมืองนนทบุรี จำนวน 1 ห้องเรียน รวม 38 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 19 คน และสุ่มอย่างง่ายอีกครั้ง เพื่อเลือกเป็นกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่

1. แบบทดสอบวัดความเชื่อมั่นในตนเอง ของ กาญจนา สุวรรณธาร
2. นิทานซึ่งสอดคล้องกับแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. นำแบบทดสอบวัดความเชื่อมั่นในตนเองของ กาญจนา สุวรรณธาร ไปทดสอบเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นกับเด็กนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของโรงเรียนเทศบาล 4 วัดบางแพรก, เทื่อ ที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 76 คน ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .80

2. นิทานซึ่งสอดคล้องกับแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2

2.1 ศึกษา นิทานที่เหมาะสมกับเด็กในวัย 5- 6 ปี มีเนื้อหาที่สอดคล้องกับแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยให้สอดคล้องกับหน่วยการสอนที่ใช้ในการทดลอง ซึ่งครอบคลุมถึง 8 หน่วยการสอน ดังนี้

- 2.1.1 หน่วยวันขึ้นปีใหม่
- 2.1.2 หน่วยวันเด็กวันครู
- 2.1.3 หน่วยสัตว์เลี้ยงไว้ใช้งาน
- 2.1.4 หน่วยสัตว์สัตว์ป่า
- 2.1.5 หน่วยสัตว์ประเภทแมลง
- 2.1.6 หน่วยอุบัติเหตุ
- 2.1.7 หน่วยกลางวัน กลางคืน
- 2.1.8 หน่วยฤดูกาล

2.2 รวบรวมนิทานซึ่งผู้วิจัยแต่งขึ้นปรับจากหนังสือนิทานทั่วไป และที่มีอยู่ แล้วตามแผนการสอน จำนวน 24 เรื่อง โดยมีเนื้อหาสอดคล้องกับแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่ครอบคลุมถึง 8 หน่วยการสอน โดยให้หลักเกณฑ์การคัดเลือกของ หทัย ตันหยง (2529 : 41 - 43) ซึ่งมีหลักเกณฑ์ดังนี้

- 2.2.1 คำนึงถึงประเภทของเรื่องที่เด็กวัย 5 - 6 ปี สนใจและชอบ เช่น เรื่องที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน เรื่องที่เกี่ยวกับสัตว์
- 2.2.2 เนื้อเรื่องมีความยาวเหมาะสม
- 2.2.3 มีโครงสร้างของเรื่องง่ายไม่ซับซ้อน
- 2.2.4 ภาษาและศัพท์เหมาะสมกับเด็กระดับอนุบาลปีที่ 2

2.3 นานิทานมาเล่าซึ่งเป็นเรื่องที่ครูแต่งขึ้น ปรับจากหนังสือนิทานทั่วไป และ
ที่มีอยู่ตามแผนการสอนให้เด็กฟัง เรื่องที่นำมาเล่ามีสาระสอดคล้องกับหน่วยการสอนตามแนว
การจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีรูปแบบการเล่า คือ

- เล่านิทานประกอบการแสดงละครสร้างสรรค์
- เล่านิทานประกอบการวาดภาพ

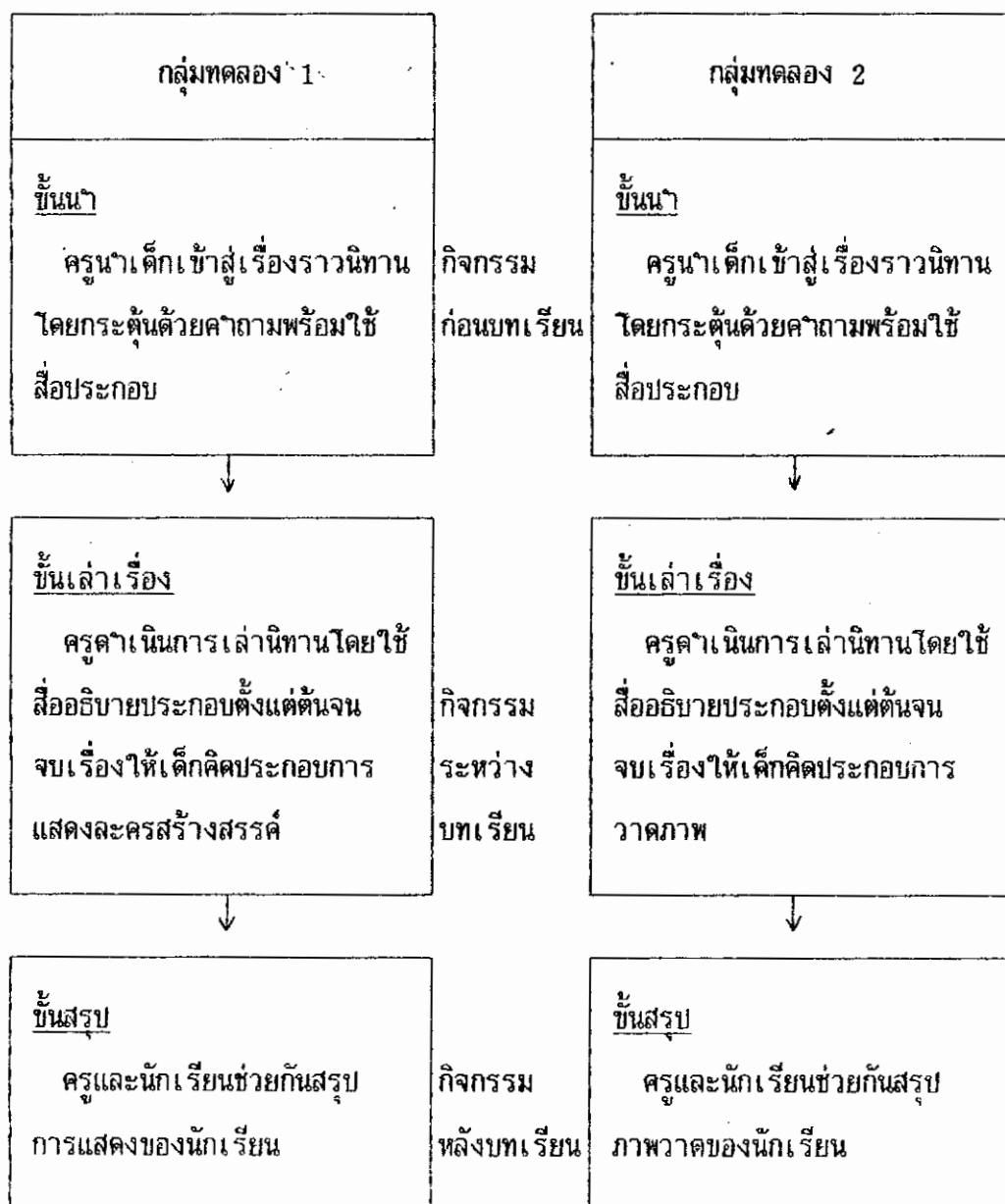
ตามแผนการเล่าดังนี้

แผนการดำเนินการเล่านิทาน

ประกอบการแสดงละครสร้างสรรค์

แผนการดำเนินการเล่านิทาน

ประกอบการวาดภาพ

2.4 นานิทานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ให้นำให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงและความเหมาะสมด้านภาษา เนื้อหา ตลอดจนสื่อ

ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการเล่า การแต่ง ฯลฯ นิทาน

1. คร.พัชรี ผลโยธิน นักวิชาการศึกษาประจำสำนักงาน

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

2. อาจารย์มาศวิกา ผลพิรุฬห์ อาจารย์โรงเรียนอนุบาลสามเสน

3. อาจารย์สุดาวดี รื่นเรืองใจ อาจารย์โรงเรียนเทพวิทย

2.5 นานิทานที่ผู้วิจัยรวบรวมและจัดโดยวิธีการเล่านิทาน ไปทดลองใช้กับ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของโรงเรียนเทศบาล 4 วัดบางแพรก, เทโว ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของการใช้เวลา ภาษา

2.6 แก้ไขและปรับปรุง ด้านภาษา เนื้อหา สื่อ ตลอดจนความเหมาะสมของ เวลาและนำไปปฏิบัติจริง

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยการใช้แผนการทดลองแนวเดียวกับแบบ Randomized Control - Group Pretest - Posttest Design ตามตารางต่อไปนี้ (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2534 : 359)

ตาราง 1 แบบแผนการทดลองของกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2

กลุ่ม	สอบก่อน	ตัวแปรอิสระ	สอบหลัง
ER1	T ₁	X ₁	T ₂
ER2	T ₁	X ₂	T ₂

การดำเนินการทดลอง ดำเนินตามตาราง ดังนี้

สัปดาห์	วัน	เวลา 9.50 - 10.20 น.	เวลา 10.30 - 11.00 น.
1	จันทร์	กลุ่มทดลอง 1	กลุ่มทดลอง 2
1	พุธ	กลุ่มทดลอง 2	กลุ่มทดลอง 1
8	ศุกร์	กลุ่มทดลอง 1	กลุ่มทดลอง 2

3. นำแบบทดสอบวัดความเชื่อมั่นในตนเอง ไปทดสอบนักเรียนทั้งกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 และตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบวัดความเชื่อมั่นในตนเองมา ทำการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 คะแนนเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2534 : 40)

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

1.2 หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2534 : 74)

$$S = \frac{\sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n - 1)}$$

เมื่อ S แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$\sum x^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวอย่างยกกำลังสอง

n แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือ โดยใช้สูตร (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2535 : 132 - 133)

$$\alpha = \frac{n}{n - 1} \left(1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right)$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

n แทน จำนวนของแบบทดสอบ

s_i^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของแบบทดสอบแต่ละข้อ

s_t^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของแบบทดสอบทั้งฉบับ

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

ทดสอบความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้
สถิติ $F_{\max}$ (Winer. 1971 : 206) เพื่อพิจารณาการเลือกใช้สถิติค่าที (t-test)
ในการทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

$$F_{\max} = \frac{s_{\text{largest}}^2}{s_{\text{smallest}}^2}$$

เมื่อ $F_{\max}$ แทน ความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวน
 s_{largest}^2 แทน ความแปรปรวนที่มีค่าสูงสุด
 s_{smallest}^2 แทน ความแปรปรวนที่มีค่าต่ำสุด

3.1 ทดสอบแล้วพบว่า $\sigma_1^2 = \sigma_2^2$ ระหว่างกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2
จึงใช้สูตร t-test แบบ Independent Pooled Variance (บุศรี วงศ์รัตน์,
2537 : 179)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)s_1^2 + (n_2 - 1)s_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right]}}$$

$df = n_1 + n_2 - 2$

เมื่อ $\bar{X}_1$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1
 $\bar{X}_2$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 2
 s_1^2 แทน ความแปรปรวนคะแนนของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1
 s_2^2 แทน ความแปรปรวนคะแนนของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 2
 n_1 แทน กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1
 n_2 แทน กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 2
 df แทน ชั้นแห่งความเป็นอิสระ

3.2 ทดสอบความแตกต่างของคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองก่อนและหลัง
การทดลอง ของกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 โดยใช้สถิติค่าที (t-test) แบบ
Dependent (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2534 : 200 - 206)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n - 1}}}$$

เมื่อ $\sum D$ แทน ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนก่อนและหลัง
การทดลอง

$\sum D^2$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนความแตกต่างของคะแนน
ก่อนและหลังการทดลองแต่ละตัว

n แทน จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการอ่านผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ ดังนี้

- N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
 $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนน
S แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t แทน สถิติที่ใช้ในการทดสอบใน t-distribution
df แทน ระดับขั้นความอิสระ
** แทน นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านกระบวนการแสดงละครสร้างสรรค์และกระบวนการวาดภาพ

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านกระบวนการแสดงละครสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการทดลอง

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านกระบวนการวาดภาพ ก่อนและหลังการทดลอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏผลดังตาราง 2 - 4

ตาราง 3 เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์
การเล่านิทาน ประกอบการแสดงละครสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
กลุ่มทดลอง 1 (ละครสร้างสรรค์)	19	20.74	3.19	36.21	1.55	28.01**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 3 พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่านิทาน ประกอบ
การแสดงละครสร้างสรรค์ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 4 เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์
การเล่านิทาน ประกอบการวาดภาพ ก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
กลุ่มทดลอง 2 (วาดภาพ)	19	21.00	2.60	27.53	2.22	16.32**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 4 พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่านิทาน ประกอบ
การวาดภาพ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .01

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านประกอบการเล่นละครสร้างสรรค์และประกอบกรวาดภาพ ซึ่งมีลำดับขั้นของการวิจัยและผลสรุปดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านประกอบการเล่นละครสร้างสรรค์และประกอบกรวาดภาพ
2. เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านประกอบการเล่นละครสร้างสรรค์ก่อนและหลังการทดลอง
3. เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านประกอบกรวาดภาพก่อนและหลังการทดลอง

สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ผ่านประกอบการเล่นละครสร้างสรรค์ และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ผ่านประกอบกรวาดภาพ มีความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกัน
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ผ่านประกอบการเล่นละครสร้างสรรค์ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าก่อนการทดลอง
3. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ผ่านประกอบกรวาดภาพ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าก่อนการทดลอง

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนอายุระหว่าง 5 - 6 ปี เพศชาย และเพศหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลสังกัดเทศบาลเมืองนนทบุรี จำนวน 76 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนเพศชาย - หญิง อายุ 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 4 วัดบางแพรก, เพนียด สังกัดเทศบาลเมืองนนทบุรี จำนวน 1 ห้องเรียน รวม 38 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 19 คน และสุ่มอย่างง่ายอีกครั้ง เพื่อให้ได้กลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

3.1 แบบทดสอบวัดความเชื่อมั่นในตนเองของ กาญจนา สุวรรณธาร

3.2 นิทานซึ่งสอดคล้องกับแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2

4. การดำเนินการทดลอง

4.1 ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยกับเด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ผู้วิจัยทำการทดสอบแบบทดสอบวัดความเชื่อมั่นในตนเองไปทดสอบกับเด็กกลุ่มทดลอง 1 และ 2 โดยใช้แบบทดสอบวัดความเชื่อมั่นในตนเองของ กาญจนา สุวรรณธาร โดยการทดสอบเป็นรายบุคคลและตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดให้ครั้งนี้

4.3 ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองทั้งกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 ใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30 นาที

4.4 หลังเสร็จสิ้นการทดลองแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบวัดความเชื่อมั่นในตนเองไปทดสอบกลุ่มเด็กในกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 โดยดำเนินการสอบเช่นเดียวกับการทดสอบก่อนการทดลอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่านิทานประกอบการแสดงละครสร้างสรรค์และประกอบการวาดภาพ โดยใช้ t-test (Independent Sample)

เด็กแสดงละครสร้างสรรค์ เด็กจะลงเผลและแสดงออกได้ไม่เต็มที่ แต่พอประมาณ 4 สัปดาห์ผ่านไปเด็กมีความคล่องตัวและแสดงความรู้สึกของตัวเองละครนั้น ๆ ออกมาโดยใช้ประสบการณ์ของเด็กเอง, ซึ่งไฮนิกและสติลเวลกล่าวไว้ว่า ถ้าเด็กแสดงเป็นตัวละครนั้น ๆ เด็กจะมีความรู้สึกประทับใจและเข้าถึงบทบาทของตัวเอง (Heinig and Stillwell. 1981 : 8),

‘ละครสร้างสรรค์มีองค์ประกอบพื้นฐานซึ่งประกอบด้วย ทำทาง ความไวต่อการรับรู้ ความรู้สึกทางอารมณ์ การใช้ถ้อยคำและบทสนทนาอันเป็นสิ่งที่เหมาะสมกับเด็ก โดยครูกระตุ้นให้เด็กกล้าคิด กล้าแสดงออก เป็นการดึงความสามารถที่เด็กมีอยู่แล้วโดยธรรมชาติออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์และเป็นสื่ออย่างหนึ่งที่เด็กได้รับรู้และแสดงความคิดเห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้นเนื่องจากเด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมเหล่านี้ จะทำให้เขาเรียนรู้บทบาทเรื่องราวที่เขาสนใจซึ่งจะช่วยให้ เด็กขยับตัวและมีความรู้ในสังคมรอบตัวได้ดี ในการแสดงละครสร้างสรรค์ครูมีคามใช้ประกอบกิจกรรมเป็นการส่งเสริมการแสดงออกความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก ภารณี สุรัตน์ตะ, (2535 : 43) ซึ่งสอดคล้องกับ เสรี เกียรติบัณฑิต (2534 : 34) กล่าวว่าเมื่อเด็กปฏิบัติกิจกรรมใด ๆ ก็ตามครูผู้สอนให้กำลังใจแก่เด็กทุกคน ไม่เจาะจงเฉพาะเด็กที่ได้รับความสำเร็จในกิจกรรมนั้นเท่านั้น ในการเสริมแรงละครสร้างสรรค์มีการเปิดโอกาสให้เด็กแสดงออก โดยไม่คำนึงถึงบทบาทสิ่งที่ผู้ชมได้รับ ครูจึงมีโอกาที่จะเสริมแรงเด็กได้ตลอดเวลา มาสโลว์ (Maslow. 1954 : 411) ได้กล่าวว่า คนทุกคนในสังคมมีความปรารถนาที่จะได้รับความสำเร็จ ความภาคภูมิใจในตนเอง (Self Esteem) และต้องการให้คนอื่นยอมรับนับถือในความสำเร็จของตน ถ้าความต้องการนี้ได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอจะทำให้บุคคลนั้นมีความเชื่อมั่นในตนเอง ละครสร้างสรรค์ประกอบด้วย ทำทาง ความไวต่อการรับรู้ ความรู้สึกทางอารมณ์ การใช้ถ้อยคำและบทสนทนาซึ่งจัดเข้ากับธรรมชาติของเด็ก

2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การเล่านิทานประกอบละครสร้างสรรค์มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้จะเป็นเพราะการเล่านิทานประกอบการแสดงละครสร้างสรรค์นั้นเป็นการตอบสนองตามธรรมชาติของเด็กซึ่งเพียเจท์ ได้กล่าวว่า โดยธรรมชาติของเด็กวัย 5 - 6 ปี เป็นวัยที่มีการเลียนแบบ

(กรณี ครูรัตนะ. 2535 : 26 ; อ้างอิงมาจาก Piaget. n.d) การที่เด็กเลียนแบบตัวละคร เด็กได้รับรู้อารมณ์ และความรู้สึกของตัวละคร นับว่าเป็นประสบการณ์ที่ช่วยฝึกให้เด็กได้เข้าใจความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นตลอดจนรู้จักแก้ปัญหาในสังคมสามารถนำตนไปอยู่ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ด้วยความมั่นใจก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง

การที่ครูใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กคิดและเสริมแรงในการแสดงออกของเด็กทุกครั้งด้วยการกล่าวคำชมเชย พักหน้าในการแสดงของเด็กก่อให้เกิดความมั่นใจและเด็กได้คิดริเริ่มและกระทำการต่าง ๆ ด้วยตัวเองเด็กยังมีความเชื่อมั่นในตนเอง อิริศัน กล่าวว่เด็กมีความสามารถในการมีส่วนร่วมการทากิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนใช้ภาษา ซึ่งจะไปสนับสนุนขึ้นความเป็นตัวของตัวเอง การริเริ่มทากิจกรรมต่าง ๆ เด็กได้รับอิสระในการคิดทากิจกรรมต่าง ๆ และถ้าพ่อแม่หรือครูมีเวลาให้กับเด็กในการตอบคำถามไม่ดุหรือตัดบทเพราะเบื่อรำคาญก็ยอมเป็นการส่งเสริมให้เด็กมีแนวโน้มที่จะค้นคว้าศึกษาสำรวจ ก่อให้เกิดความมั่นใจในการกระทำ (พรณี ข.เจนจิต. 2528 : 68 - 70) นอกจากนี้ เด็กที่แสดงละครสร้างสรรค์ในการแสดงของเด็กนั้น เด็กได้แสดงกิริยาอาการ คำพูด บทสนทนา เป็นการพัฒนาทักษะทางภาษาของเด็กได้อีกด้วย ทั้งนี้เพราะเด็กได้สื่อความหมาย ได้แสดงออกทางภาษาและท่าทาง อยู่เสมอ ศรีเรือน แก้วกังวาล (2529 : 215) กล่าวว่าวิวัฒนาการของภาษาเดินควบคู่ไปกับวิวัฒนาการของความคิดในการแสดงละครสร้างสรรค์นั้น เด็กได้ใช้ความคิด ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองได้เช่นกัน เด็กที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นหัดประกอบการแสดงละครสร้างสรรค์จึงมีพัฒนาการทางความคิดและภาษาดีขึ้น

ตลอดระยะเวลาที่ทำการทดลอง ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองด้วยตนเอง ในทุกขั้นตอน สร้างบรรยากาศให้สนุกสนานเป็นกันเอง ให้อิสระเด็กในการคิด แสดงออก และตัดสินใจ ซึ่ง จันทนา ภาคบงกช กล่าวว่ ลักษณะของผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองว่าโดยทั่วไปจะมีความกล้าในการแสดงออก (จันทนา ภาคบงกช. 2533 : 1)

3. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นหัดประกอบการวาดภาพ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าก่อนการทดลอง ทั้งนี้เนื่องจากเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นหัดประกอบการวาดภาพนั้น เด็กได้แสดงความรู้สึกนึกคิดของเด็กออกมาเป็นรูปภาพ ซึ่งเด็กวาดเองตามระดับความสามารถของเด็ก ซึ่ง เลิศ อานันตะ (2519 : 138) กล่าวว่า การวาดภาพมีวัตถุประสงค์ให้ทุกเพศ ทุกวัย ได้มีโอกาสแสดงออกไปตามระดับความสามารถของตนแต่ละคน เพื่อพัฒนาการทางสุขภาพ จิตและกาย ส่งเสริมให้เป็นผู้มีระเบียบวินัยรู้จัก

รักษาความสะอาด มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม นอกจากนั้นการที่เด็กถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของเด็กออกมา เด็กยังสนุกสนาน ตื่นเต้นกับภาพวาดของตนอีกด้วย ซึ่ง วิรุณ ตั้งเจริญ (2526 : 49 - 52) กล่าวว่า การวาดภาพนั้นเด็กได้แสดงออกอย่างสนุกสนานเพลิดเพลิน เพราะได้ถ่ายทอดประสบการณ์ได้แสดงความสามารถและได้เห็นผลสำเร็จจากการแสดงออกของตน สิ่งเหล่านี้จะช่วยพัฒนาอารมณ์ของเด็กได้อย่างดีเยี่ยม ทั้งความสนใจและความกระตือรือร้นความตั้งใจอย่างแน่วแน่ในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเท่ากับการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองความมั่นคงทางอารมณ์ในการทำงาน เพราะเด็กจะมีความพร้อมในการเผชิญกับสิ่งแปลกใหม่และเกิดความรู้สึกว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดาในการที่จะพาตัวเองไปสู่สิ่งต่าง ๆ หรือปัญหาต่าง ๆ

นอกจากนี้เมื่อเด็กวาดภาพเสร็จ เด็กยังมีโอกาสแสดงผลงานของตนเองโดยเด็กได้เล่าเกี่ยวกับผลงานที่ตนวาดและครูยอมรับผลงานของเด็กทุกขั้นตอน ทำกับเป็นการยอมรับความคิดเห็นของเด็กก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และจงใจ ขจรศิลป์ (2532 : 82) ได้ศึกษาลักษณะการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์และการเล่นตามมุมที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์และการเล่นตามมุมแบบริเริ่มอย่างอิสระ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์และการเล่นตามมุมแบบครูชี้แนะ ซึ่งสอดคล้องกับการจัดประสบการณ์การเล่นิทานประกอบการวาดภาพ เด็กมีอิสระในการคิดจินตนาการ แสดงความรู้สึกนึกคิด ออกตามความสามารถของเด็กเอง

ข้อสังเกตเกี่ยวกับการศึกษาครั้งนี้

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นิทานประกอบการแสดงละครสร้างสรรค์เด็กมีความสนุกสนาน ถ่ายทอดความรู้สึก อารมณ์ เลียนแบบตัวละครด้วยความรู้สึกของเด็กเองได้คล่องแคล่ว และเปลี่ยนรูปแบบการแสดงบทบาทได้เร็วกว่าการจัดประสบการณ์การเล่นิทานประกอบการวาดภาพ ซึ่งจำเป็นต้องใช้เวลามากกว่า
2. ในการจัดประสบการณ์การเล่นิทาน ประกอบการแสดงละครสร้างสรรค์นั้น เป็นที่น่าสังเกตเด็กชอบฟังนิทานที่เกี่ยวกับสัตว์ต่าง ๆ มากกว่าเรื่องอื่น ๆ เมื่อฟังนิทานจบ เด็กจะแสดงท่าทางความรู้สึกเลียนแบบสัตว์ตามความรู้สึกของเด็กได้ดี

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กาญจนา สุวรรณธาร. ความเชื่อมั่นในตนเองและความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นสร้างสรรค์สร้างที่ครุมีปฏิสัมพันธ์และไม่มีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก. ปรินทิพณ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.
- กิ่งแก้ว อัดถากร. วรรณกรรมจากในบ้าน. กรุงเทพฯ : ครูสภา, 2513.
- กุหลาบ มัลลิกะมาส. คหิชาบ้าน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2516.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. เด็กก่อนวัยเรียนกับการเรียนรู้และหลักสำคัญบางประการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล, 2522.
- จงกล นันทพล. การสังเกตพฤติกรรมการเล่นแบบสมมติในศูนย์บ้านของเด็กก่อนวัยเรียน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2535. อัดสำเนา.
- จงใจ ขจรศิลป์. ผลการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และกิจกรรมการเล่นตามมุมที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย. ปรินทิพณ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.
- จิตรารมณ์ เตมียกุล. การศึกษาเปรียบเทียบสมรรถภาพในการฟังนิทานของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปภาพและหุ่นมือประกอบ. ปรินทิพณ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.
- แจ่มจันทร์ เกียรติกุล. การศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองและวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการเลี้ยงดูต่างกัน และอยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางแตกต่างกัน. ปรินทิพณ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.
- จันทนา ภาคงกข. เอกสารการประชุมเชิงปฏิบัติการ "เทคนิคการพัฒนาความเชื่อมั่นและความคิดสำหรับเด็กปฐมวัย". มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 27 - 28 มีนาคม 2533.

ฉวีวรรณ กีนาวงค์. การละครสำหรับครูประถม. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2524.

_____. การศึกษาเด็ก. โครงการตำรามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พิษณุโลก : โรงพิมพ์พิษณุโลก, 2526.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. นวัตกรรมการและเทคนิคทางการศึกษากับการสอนระดับอนุบาล.

กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2521.

ชูชีพ อ่อนโคกสูง. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแสดงตัว ความวิตกกังวล ความ

เชื่อมั่นในตนเอง กับคุณธรรมแห่งพลเมืองดี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2516. อัดสำเนา.

ชูศรี วงศ์รัตน์. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์จันท์. จริยธรรมของเด็กไทย.

กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2520.

เดโช สวานนท์. จิตวิทยาสำหรับครูและผู้บริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :

โอเดียนสโตร์, 2510.

ด่วน ศรีนวล. "ปัญหาความประพฤติของเด็ก," ศูนย์ศึกษา. 30 - 39 ;

เมษายน 2503.

ทรงพร สุทธิธรรม. การศึกษาความสามารถในการรับรู้และเข้าใจทัศนะของผู้อื่น

ของเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองจัดกิจกรรมนิทานเพื่อส่งเสริมการคลาไคลการยึด

ตนเองเป็นศูนย์กลาง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.

ทิพย์สุตา นิลสินธพ. "ครูหาหนุ่ยอยากฟังนิทาน," ใน เข้าใจเด็กก่อนวัยเรียน.

ชมรมไทย อีสราเอล, 2523.

นนท์ศุภกรีย์ คำตันเจริญ. การศึกษาวินัยทางเชาวน์ปัญญาของเด็กไทยในระดับ

อนุบาลโดยใช้แบบสอบถามภาพกั๊กอินซ์ - แฮร์ริส. วิทยานิพนธ์ ค.ม.

กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อัดสำเนา.

- นิตินันท์ วิชิตชลชัย. ผลการใช้ชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.
- บุญไท เจริญผล. ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางสติปัญญากับทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.
- ประมวญ ดิฉินสัน. จิตวิทยา : จิตวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2524.
- ประดิษฐ์ อูปรมย์. "การพัฒนาพฤติกรรมเด็กปฐมวัย," ใน เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมการสอนปฐมวัยศึกษาหน่วยที่ 6. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2524.
- ปาริชาติ อรุณศักดิ์. การศึกษาการเล่านิทานที่ไม่จบเรื่องสมบูรณ์ที่มีผลต่อการคิดแบบอเนกนัยของเด็กปฐมวัย. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.
- พรจันทร์ จันทวิมล. "การเล่านิทานสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน," รักลูก. 4(41) : 103 - 105 ; มิถุนายน 2529.
- พรณี ช.เจนจิต. จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : อัมรินทร์การพิมพ์, 2528.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535.
- พิตร ทองชั้น. สมรรถภาพทางสมองบางประการที่สัมพันธ์กับความสามารถทางศิลปะของนักเรียน. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2511. อัดสำเนา.
- เพียงจิต ไรจน์ศุภรัตน์. การศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ระหว่างเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับเป็นรายบุคคล. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.

ภรณ์ ศุรุตันะ. เด็กก่อนวัยเรียน. นนทบุรี : สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด,
2523.

_____. ละครสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : ครูสภา, ม.ป.ป.

_____. ละครสร้างสรรค์สำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.

_____. สื่อการแสดงกับการพัฒนาเด็ก. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตร และการสอน
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535.

มาวีกา พลพิรุฬห์. ความสามารถในการเล่าเหตุการณ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนโดย
ใช้ทักษะละครสร้างสรรค์กับการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. ปรินต์งานพิมพ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.

รัชณี ศรีไพรวรรณ. "การเล่านิทานและเล่าเรื่อง," สื่อภาษาชุมชนภาษาไทยของ
ครูสภา. 3(3) : 37 - 41 ; เมษายน 2516.

ละม้ายมาศ ศรีทนต์ และจรรยา สุวรรณทัต. อิทธิพลของสังคมต่อการพัฒนาการของเด็ก
ที่ตำบลนาป่า อ.เมือง จ.ชลบุรี รายงานการวิจัยฉบับที่ 1 ของสถาบันระหว่าง
ชาติเพื่อการศึกษาค้นคว้าเรื่องเด็ก. กรุงเทพฯ : ครูสภา, 2510.

เลขา ปิยะอัจฉริยะ. การละเล่นและเครื่องเล่นเพื่อพัฒนาเด็ก. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.

เลิศ อานันทะนะ. "วิเคราะห์ปัญหารูปแบบภาพเขียนเด็ก," วิทยาสาร. 27(16) :
16 - 19 ; พฤษภาคม 2519.

วลัย วลิตธารง. "ส่งเสริมห้องสมุดด้วยการเล่านิทาน," วารสารการศึกษาผู้ใหญ่.
9(53) : 22 - 26 ; กรกฎาคม - สิงหาคม 2515.

วิชัย วงษ์ใหญ่. ศิลปะเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : บุรพาศิลป์การพิมพ์, 2529.

วิรัตน์ พิษฐ์ไพบูลย์. ความเข้าใจศิลปะ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2524.

วิรุณ ตั้งเจริญ. ศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาอาร์ท, 2526.

วิไล เวียงวีระ. "นิทานสำหรับเด็ก," เข้าใจเด็กก่อนวัยเรียน เล่ม 2. ชมรมไทย
อิสราเอล, กรุงเทพฯ : เจริญผล, 2526.

- ศรีเรือน แก้วกังวาล. จิตวิทยาฝ่ายภาษา. กรุงเทพฯ : แพร่วิทยา, 2529.
- ศรีวรรณ มากชู. การศึกษาเปรียบเทียบนิสัยของเด็กก่อนวัยเรียนตามสภาพครอบครัวที่แตกต่างกันในจังหวัดพิษณุโลก. ปรินุณานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521. อัดสำเนา.
- ศรีสุตา คัมภีร์ภัทร. ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์และความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน. ปรินุณานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.
- สาลินี หมายเจริญ. โครงการเสนอการจัดนาฏการประกอบการสอนภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2527. อัดสำเนา.
- เสรี เกียรติบันเลือ. ช่องว่างระหว่างวัย. กรุงเทพฯ : ไทยอนุเคราะห์ไทย, 2522.
- สมควร อภัยพันธุ์. เอกสารประกอบการเรียนวิชาจิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะวิชาการศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2507.
- สมพงษ์ ศิริพัฒน์. ความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการอบรมเลี้ยงดูความเชื่อมั่นในตนเอง และความรู้สึกับผิดชอบ. ปรินุณานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2517. อัดสำเนา.
- สมพร พลอยงาม. การทดลองสอนความเชื่อมั่นในตนเองแก่เด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาต่างกันโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์. ปรินุณานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.
- สวนา พรพัฒน์กุล. ความสนใจในหน้าที่พลเมืองของเด็กไทย : รายงานการวิจัยฉบับที่ 22 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520. อัดสำเนา.
- สัมพันธ์ บุญเกิด. ความเชื่อเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กก่อนวัยเรียนในจังหวัดภาคเหนือ. ปรินุณานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522. อัดสำเนา.

- สุชา จันทน์เอม. จิตวิทยาเด็ก. กรุงเทพฯ : ประสานมิตร, 2510.
- สุดาวดี ไยทิมล. ความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยที่ได้
ฟังการเล่านิทานโดยใช้หุ่นมือ และการเล่านิทานโดยแสดงบทบาทสมมติประกอบ.
ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2532. อัดสำเนา.
- สุนันท์นี้ จันทรทิพย์. ละครสร้างสรรค์. ขอนแก่น : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น, 2530. อัดสำเนา.
- สุนีย์รัตน์ ฤทธิ์ธวัชชัยเลิศ. ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ในการพัฒนาความเชื่อมั่น
ในตนเองของนักเรียนชั้น ป.5 ที่มีสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530. อัดสำเนา.
- สุมาลี วงศ์ปลุกแก้ว. ความสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนในชั้นเรียน ความรับผิดชอบและ
ความเชื่อมั่นในตนเอง. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.
- สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. เอกสารประกอบการสอนชุดการพัฒนาพฤติกรรมเด็ก
เล่ม 2. กรุงเทพฯ : กราฟิคอาร์ต, 2524.
- สุขสมร ประพัฒน์ทอง. อิทธิพลของการใช้นิทานสำหรับเด็กและการอบรมเลี้ยงดู
ที่มีต่อพฤติกรรมไม่สัมฤทธิ์ของเด็กไทย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2521. อัดสำเนา.
- หทัย ดันหยง. การสร้างวรรณกรรม และหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์,
2529.
- อัจฉรา เนตรล้อมวงศ์. ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนนทรีวิทยา กรุงเทพมหานคร. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.
- อารี เกษมรัตน์. ผลการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์เป็นกลุ่มและกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ปกติ
ที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด
กวดขันและแบบรักทะนุถนอม. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.

- ✓ Baruch, D. New Ways in Discipline. New York : McGraw - Hill, Cambang, 1949.
- Brechenrindge, M.E. Child Development. Philadelphia : Soundress, 1965.
- Burn, Paul C., Betty L. Broman and Ablerta L. Lowe Wantting. The Language Arts in Childhood Education. 2nd ed. chicago : Rand Mc Nally, 1971.
- Child Study Association of America. Our Children Today. New York : The Viking Press, 1952.
- ✓ Dugger, Jame A. "A Study of Measurable Personal Factors of Learders and Non - Leaders among University woman," Dissertation Abstract. 30 : 1817 - A ; 1969.
- Erikson, E.H. Childhood and Society. New York : Morton, 1975.
- Freud, S. An Outline of Psychoanalysis. New York : W.W. Nontom, 1937.
- Goor, A. "Problem Solving Process of Creative and Non Crative Students," Dissertation Abstract International. 37 : 3517 - A; December, 1974.
- Heinig, R.B. and L. Stillwell. Creative Drama for the Classroom Teacher. 2nd ed. New Jersey : Prentice-Hall, Inc., 1981.
- Hurlock, E.B. Child Development. New York : McGraw-Hill Book Company, Inc., 1964.
- Huck, C.S. Children's Literature in the Elementary School. New York : Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1979.
- Lowenfeld. V. Creative and Mental Growth. New York : The Macmillan Co., 1957.
- ✓ Man, R.D. "A Review of the Relationships Between Personality and Leadership and Popularity," in Leadership. p. 152 - 180, Meryland, edited by, C.A. Gibb, Penguin Book Ins., 1969.
- ✓ Maslow, A.H. Motivation and Personality. New York : Harper, 1954.
- Maxwell, C.R. The Selection of Textbooks. p. 10 - 12. New York : Houghton Mifflin Company, 1951.
- ✓ Painter, J.J. "An Investingation of the Relationship Between Self Confindence Personality and Related Behavior Among Males," Dissertation Science. 29 : 7608, 1968.

- Radke, M.J. The Relation of Parental Authority to Children Behavior and Attitude. Miniapolis University of Minnesota Press, 1964.
- Schmidt, Toni, Goforth Elissa and Drew kathy. "Creative Dramatics and Creativity : An Experimental Study," Educational Theatre Journal. 27 : 111 - 114 ; March, 1975.
- Shoban, E.J. "The Assessment of Parental Attitude in Relation to Child Adjustment," Journal of Psychology. 19 : 148 ; 1950.
- Winer, B.J. Statistical Principles in Experimental Design. Tokyo : McGraw - Hill Kangakusha Ltd., 1971.
- Wright, Mary Elin Sommers. "The Effects of Creative Drama on Person Perception," Dissertation Abstracts International. 33 : 1976-A ; October, 1972.

පාඨක

ภาคผนวก ก

แผนการจัดประสบการณ์การเล่นห่าน

แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ครั้งที่....

นิทานเรื่อง ไก่กับพระอาทิตย์

จุดประสงค์

1. เด็กได้แสดงออกตามความสามารถ
2. เด็กได้ใช้ความคิดและจินตนาการ
3. เด็กเกิดความภาคภูมิใจที่ดีต่อการร่วมกิจกรรม

สื่อและอุปกรณ์

1. นิทานเรื่อง ไก่กับพระอาทิตย์
2. ภาพตัดเป็นชิ้น รูปไก่ พระอาทิตย์ ต้นไม้ ท้องฟ้า ภูเขา กระต่าย มด
3. กระดาษวาดเขียน
4. สีเทียน
5. กระดาษแม่เหล็ก

กิจกรรม

การเล่านิทานประกอบการแสดงละครสร้างสรรค์	การเล่านิทานประกอบการวาดภาพ
<u>ขั้นนำ</u> 1. ให้เด็กตอบปริศนาคำทาย "อะไรเอ๋ย" มาแต่เช้าตรู่ ให้แสงแดดจ้า เย็นค่ำร่ำลา ลับขอบฟ้าไป"	<u>ขั้นนำ</u> 1. ให้เด็กตอบปริศนาคำทาย "อะไรเอ๋ย" มาแต่เช้าตรู่ ให้แสงแดดจ้า เย็นค่ำร่ำลา ลับขอบฟ้าไป"

ตาราง 2 เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์
การเล่านิทาน ประกอบการแสดงละครสร้างสรรค์และประกอบการวาดภาพ

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S	t
กลุ่มทดลอง 1	19	36.21	1.55	14.46**
กลุ่มทดลอง 2	19	27.53	2.22	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 2 พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่านิทาน ประกอบ
การแสดงละครสร้างสรรค์ และประกอบการวาดภาพมีความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่านิทาน
ประกอบการแสดงละครสร้างสรรค์มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด
ประสบการณ์การเล่านิทานประกอบการวาดภาพ

3. ละครสร้างสรรคมีองคประกอบ คือ ทำทาง ความไวต่อการรับรู้ ความรู้สึกทางอารมณ์ การใช้ถ้อยคำและบทสนทนา ซึ่งสามารถนำไปจัดกิจกรรมให้กับเด็กได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเมื่อนำไปใช้แล้วจะสังเกตได้ชัดว่า เด็กรับรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ดี มีความสนใจ ความกระตือรือร้นและความสนุกสนานในการที่จะแสดงบทบาท ทำทางของตัวละครในนิทาน

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นนิทานประกอบการแสดงละครสร้างสรรคและประกอบการวาดภาพมีความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นนิทานประกอบการแสดงละครสร้างสรรคมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นนิทานประกอบการวาดภาพ ดังนั้นการสอนโดยใช้ละครสร้างสรรคจึงเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ควรนำมาใช้กับเด็กปฐมวัยเพื่อส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองต่อไป
2. การสอนโดยใช้ละครสร้างสรรคควรให้มีการกระตุ้นให้การเสริมแรง ทำให้เด็กกล้าแสดงออกมากขึ้น
3. ครูไม่ควรวิตกกังวลว่า ในการแสดงทำทางของเด็ก เด็กจะต้องทำให้ได้เสมอหรือเด็กอาจทำเหมือนกันบ้าง ต่างกันบ้างไม่ใช่เรื่องที่ครูกำหนดเป็นเกณฑ์ว่า ต้องทำพร้อมกันหรือต่างกัน ครูควรให้เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การร้องเพลงประกอบการแสดงละครสร้างสรรค
2. ควรศึกษาพัฒนาการทางด้านภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นนิทานประกอบการแสดงละครสร้างสรรค และประกอบการวาดภาพ
3. ควรศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นนิทานโดยเด็กเป็นผู้เล่า

การเล่านิทานประกอบการแสดงละครสร้างสรรค์	การเล่านิทานประกอบการวาดภาพ
<u>ขั้นตอนกิจกรรม</u> 2. ครูเล่านิทานเรื่อง ไก่กับ พระอาทิตย์ ให้เด็กฟังโดยใช้รูปภาพ ติดกระดานแม่เหล็กประกอบการเล่า ตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง 3. สนทนากับเด็กถึงตัวละครในเรื่อง ว่ามีอะไรบ้าง 4. กระตุ้นเด็กในการนำเสนอความคิดจาก นิทานเชื่อมโยงถึงประสบการณ์ที่เคยพบ เห็นหรือได้ยิน โดยการใช้คำถามดังนี้ - ถ้าเด็ก ๆ เป็นพระอาทิตย์จะส่องแสง อย่างไร - เวลาอากาศร้อน เด็ก ๆ รู้สึกอย่างไร - เวลาไครธ เด็ก ๆ รู้สึกอย่างไร - ถ้าเด็ก ๆ เสียใจรู้สึกอย่างไร - ถ้าเด็ก ๆ ต้องเดินในความมืด เด็ก ๆ จะเดินอย่างไร เมื่อเด็กมีความสนใจและความคิดเห็น เป็นของตนเอง แสดงว่า เด็กพร้อมที่จะ แสดงท่าทาง	<u>ขั้นตอนกิจกรรม</u> 2. ครูเล่านิทานเรื่อง ไก่กับ พระอาทิตย์ ให้เด็กฟังโดยใช้รูปภาพ ติดกระดานแม่เหล็กประกอบการเล่า ตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง 3. สนทนากับเด็กถึงตัวละครในเรื่อง ว่ามีอะไรบ้าง 4. กระตุ้นเด็กในการนำเสนอความคิดจาก นิทานเชื่อมโยงถึงประสบการณ์ที่เคยพบ เห็นหรือได้ยิน โดยการใช้คำถามดังนี้ - เด็ก ๆ คิดว่า พระอาทิตย์ จะส่องแสงไปที่ไหนบ้าง - เด็ก ๆ คิดว่าไก่จะอาศัยอยู่ ที่ไหน - เด็ก ๆ คิดว่า ก้อนเมฆมี รูปร่างลักษณะอย่างไร - เวลามืดท้องฟ้า มีสีอะไร เมื่อเด็กมีความสนใจและความคิดเห็น เป็นของตนเอง แสดงว่า เด็กพร้อมที่จะ แสดงออกทางความคิด จินตนาการลงใน ภาพ

การเล่านิทานประกอบการแสดงละครสร้างสรรค์	การเล่านิทานประกอบการวาดภาพ
5. ให้โอกาสเด็กแสดงเป็นตัวละคร เช่น พระอาทิตย์ ไม้ ฯลฯ หรือแสดงกิริยาอาการ ดีใจ เสียใจ เป็นต้น 6. ให้การเสริมแรงโดยการยอมรับการแสดงของเด็ก โดยการกล่าวคำชมเชยหรือแสดงท่าทางยอมรับ เช่น การตบมือ การพยักหน้า <u>ขั้นสรุป</u> ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปการแสดงของแต่ละกลุ่มและความรู้สึกของเด็กที่ได้รับแสดงบทบาทของตัวละครนั้น ๆ	5. ให้โอกาสเด็กแสดงออกโดยการวาดภาพและตกแต่งภาพให้มีรายละเอียดตามความคิดของเด็กเอง เช่น วาดภาพพระอาทิตย์ ไม้ ก้อนเมฆ ฯลฯ 6. ให้การเสริมแรงโดยการยอมรับผลงานของเด็กโดยการกล่าวคำชมเชยหรือแสดงท่าทางยอมรับ เช่น การตบมือ การพยักหน้า <u>ขั้นสรุป</u> 7. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปภาพวาดของเด็กโดยให้เด็กเล่าเกี่ยวกับภาพที่วาด

การประเมินผล

1. สังเกตการแสดงออก การทำท่าทางของเด็ก
2. สังเกตการแสดงออกทางความคิด จินตนาการของเด็ก
3. สังเกตการร่วมกิจกรรมของเด็ก

ไถ่กับพระอาทิตย์

นานมาแล้วมีพระอาทิตย์ดวงหนึ่ง ส่องแสงและแผ่ความร้อนมายังโลกตลอดวัน ตลอดคืนทำให้สัตว์ทั้งหลายมีความเดือดร้อนมาก ความร้อนทำให้สัตว์ต่าง ๆ ต้องหาที่หลบซ่อน เพื่อไม่ให้ถูกเผาไหม้ไปกับแสงแดด ความร้อนทำให้สัตว์ต่าง ๆ บ่นและต่อว่าพระอาทิตย์ พระอาทิตย์มีความน้อยใจจึงหลบไปอยู่หลังก้อนเมฆ ไม่ยอมแผ่มาให้เห็นอีก ทำให้เกิดความมืดทั่วทั้งโลก และอากาศก็เริ่มหนาวเย็นยิ่งขึ้น สัตว์ทั้งหลายเริ่มเดือดร้อนอีก จึงพากันไปขอร้องพระอาทิตย์ให้ส่องแสงมาเหมือนเดิม แต่พระอาทิตย์ก็ไม่ยอมออกมา

เข้าวันหนึ่งพ่อไถ่ต้นขี้เฒ่าเฒ่าอยากจะร้องเพลง จึงบินขึ้นไปอยู่บนกาแพงและไถ่คอยพระอาทิตย์ได้ยินเสียงไถ่ก็ชอบใจอยากรู้ว่าเป็นเสียงของใคร จึงค่อย ๆ แผ่ออกมาดู สัตว์ทั้งหลายเมื่อเห็นดังนั้นต่างก็ร้องไชโยอย่างดีอกดีใจ พระอาทิตย์จึงรู้ว่าสัตว์ทั้งหลายต้องการเห็นพระอาทิตย์ในตอนเช้าและกลับไปในตอนเย็น พระอาทิตย์สัญญากับสัตว์ทั้งหลายว่า หากไถ่ขึ้นเมื่อใดจะออกมาส่องแสงและให้ความอบอุ่นแก่โลก และจะจากไปพักผ่อนในตอนเย็น ไถ่คำ

ตั้งแต่นั้นมา พระอาทิตย์ก็รักษาสัญญาและปฏิบัติจนทุกวันนี้

ผู้แต่ง อุษา ตันติวิวัฒน์

แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งที่....

นิทานเรื่อง หิ้งห้อยกับดวงจันทร์

จุดประสงค์

1. เด็กได้แสดงออกตามความสามารถ
2. เด็กได้ใช้ความคิดและจินตนาการ
3. เด็กเกิดความภาคภูมิใจที่ดีต่อการร่วมกิจกรรม

สื่อและอุปกรณ์

1. นิทานเรื่อง หิ้งห้อยกับดวงจันทร์
2. ภาพตัดเป็นชิ้น รูปไก่ หิ้งห้อย ดวงจันทร์ เทวดา ก้อนเมฆ
3. กระดาษวาดเขียน
4. สีเทียน
5. กระดาษแม่เหล็ก

กิจกรรม

การเล่านิทานประกอบการแสดงละครสร้างสรรค์	การเล่านิทานประกอบการวาดภาพ
<u>ขั้นนำ</u> 1. ให้เด็กตอบปริศนาคำทาย "อะไรเอ๋ย" เป็นดวงกลม อยู่บนท้องฟ้าให้แสง นวลตา เวลาค่ำคืน	<u>ขั้นนำ</u> 1. ให้เด็กตอบปริศนาคำทาย "อะไรเอ๋ย" เป็นดวงกลม อยู่บนท้องฟ้า ให้แสงนวลตา เวลาค่ำคืน

การเล่านิทานประกอบการแสดงละครสร้างสรรค์	การเล่านิทานประกอบการวาดภาพ
<u>ขั้นตอนกิจกรรม</u> 2. ครูเล่านิทานเรื่อง หิ้งห้อย กับดวงจันทร์ ให้เด็กฟังโดยใช้รูปภาพ ติดกระดานแม่เหล็กประกอบการเล่า ตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง 3. สนทนากับเด็กถึงตัวละครในเรื่อง ว่ามีอะไรบ้าง 4. กระตุ้นเด็กในการนำเสนอความคิดจาก นิทานเชื่อมโยงถึงประสบการณ์ที่เคยพบ เห็นหรือได้ยิน โดยการใช้คำถามดังนี้ - ถ้าเด็ก ๆ เสียใจจะรู้สึกอย่างไร - ถ้าเด็ก ๆ เป็นดวงจันทร์ จะส่องแสง อย่างไร - ถ้าเด็ก ๆ ดีใจจะรู้สึกอย่างไร - ถ้าเด็ก ๆ เป็นเทพดาจะทำอย่างไร เมื่อเด็กมีความสนใจและความคิดเห็นเป็นของ ตนเอง แสดงว่า เด็กพร้อมที่จะแสดงท่าทาง 5. ให้โอกาสเด็กแสดงเป็นตัวละคร เช่น พระอาทิตย์ ไก่ ฯลฯ หรือแสดงกิริยาอาการ ดีใจ เสียใจ เป็นต้น	<u>ขั้นตอนกิจกรรม</u> 2. ครูเล่านิทานเรื่อง หิ้งห้อยกับ ดวงจันทร์ ให้เด็กฟังโดยใช้รูปภาพ ติดกระดานแม่เหล็กประกอบการเล่า ตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง 3. สนทนากับเด็กถึงตัวละครในเรื่อง ว่ามีอะไรบ้าง 4. กระตุ้นเด็กในการนำเสนอความคิดจาก นิทานเชื่อมโยงถึงประสบการณ์ที่เคยพบ เห็นหรือได้ยิน โดยการใช้คำถามดังนี้ - เด็ก ๆ คิดว่า หิ้งห้อยจะ ให้ดวงจันทร์พาไปเที่ยวที่ไหน - เด็ก ๆ ไปเที่ยวจะนั่งอะไรไป - เด็ก ๆ คิดว่า ดวงจันทร์จะ ส่องแสงไปที่ใดบ้าง เมื่อเด็กมีความสนใจและความคิดเห็น เป็นของตนเอง แสดงว่า เด็กพร้อมที่จะ แสดงออกทางความคิด จินตนาการลงใน ภาพ 5. ให้โอกาสเด็กแสดงออกโดยการ วาดภาพและตกแต่งภาพให้มีรายละเอียด ตามความคิดของเด็กเอง เช่น วาดภาพ หิ้งห้อย ดวงจันทร์ ฯลฯ

การเล่านิทานประกอบการแสดงละครสร้างสรรค์	การเล่านิทานประกอบการวาดภาพ
6. ให้การเสริมแรงโดยการยอมรับ การแสดงของเด็ก โดยการกล่าวคำชมเชยหรือ แสดงท่าทางยอมรับ เช่น การตบมือ การพยักหน้า <u>ขั้นสรุป</u> ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปการแสดงของเด็ก และความรู้สึกของเด็กที่ได้รับแสดงบทบาท ของตัวละครนั้น	6. ให้การเสริมแรงโดยการยอมรับ ผลงานของเด็กโดยการกล่าวคำชมเชย หรือแสดงท่าทางยอมรับ เช่น การตบมือ การพยักหน้า <u>ขั้นสรุป</u> 7. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุป ภาพวาดของเด็กให้เด็กเล่าเกี่ยวกับภาพ ที่วาด

การประเมินผล

1. สังเกตการแสดงออก การทำท่าทางของเด็ก
2. สังเกตการแสดงออกทางความคิด จินตนาการของเด็ก
3. สังเกตการร่วมกิจกรรมของเด็ก

หิ่งห้อยกับดวงจันทร์

หิ่งห้อยน้อยเป็นหิ่งห้อยที่ซุกซน ทุกคืนชอบบินไปเหย้าแหย่ดวงจันทร์ ดวงจันทร์
 ผู้ใจดีไม่เคยถือโกรธ วันหนึ่งพอพบกับหิ่งห้อยก็พูดว่า "ดวงจันทร์เจ้าขา จันอยากไปตกทาย
 ดวงดาวอื่น ๆ เธอช่วยพาจันไปได้ไหมจ๊ะ" ดวงจันทร์เกิดความลังเล เพราะไม่เคยไปไหน
 ไกล ๆ จึงพูดขึ้นว่า "จันคงไปไม่ได้หรอกจะถึงแม้จะมีเพื่อนอยู่เต็มท้องฟ้า แต่จันไม่เคยออก
 ไปนอกเส้นทางเลย หิ่งห้อยน้อยได้ยินดังนั้นจึงร้องไห้ "ฮือ...ฮือ...ดวงจันทร์...ฮือ..."
 ดวงจันทร์เกิดความสงสารหิ่งห้อยน้อยจับใจจึงตอบตกลง "หยุดร้องไห้เกิดจันจะไปกับเธอ
 แต่เราต้องรีบกลับมาให้ทันเที่ยงคืนนะ เพราะจันมีหน้าที่ต้องทำ "ไชโย ไชโย" หิ่งห้อยน้อย
 ตะโกนด้วยความดีใจแล้วบินตามดวงจันทร์ ทั้งคู่เพลิดเพลินกับการแวะตกทายดวงดาว ดวงนั้น
 ดวงนี้จันลืมเวลา พอนึกขึ้นได้ ดวงจันทร์ตกใจมาก "ตายแล้ว" อีกไม่กี่นาทีก็จะถึงเที่ยงคืน
 จันจากทางกลับไม่ได้ ทันใดนั้นเองก็มีกลุ่มควันใหญ่ลอยเข้ามา พอควันจางก็ปรากฏร่างของ
 เทวดาพร้อมกับพูดว่า "ดวงจันทร์เจ้าละทิ้งหน้าที่ ไม่ยอมส่องแสงแสบตาไปเที่ยว" เราจะ
 ลงโทษเจ้าไม่ให้เจ้าออกไปพบใครตลอดคืน หิ่งห้อยน้อยรีบขอโทษเทวดาที่ทำให้ดวงจันทร์
 ต้องเดือดร้อน เพราะชวนดวงจันทร์ไปหาดวงดาวแท้ ๆ พร้อมกับพูดว่า "โปรดยกยให้กับ
 ดวงจันทร์ด้วยเถิด ดวงจันทร์ส่งสารหิ่งห้อยจึงมาเป็นเพื่อน ถ้าท่านไม่หายโกรธจงลงโทษหิ่งห้อย
 แทน" ดวงจันทร์รีบพูดขึ้นว่า "ไม่ได้เจ้าคะ หิ่งห้อยน้อยยังเล็กนัก ข้าผิดไปแล้วโปรดลงโทษ
 ข้าเถิด" เทวดารู้สึกพึงพอใจในความห่วงใยที่ทั้งสองมีต่อกันจึงให้อภัยดวงจันทร์

ได้เค้าโครงเรื่องจาก สุจิตรา ขาวสาอาว

แผนการจัดประสบการณ์การเล่นิทาน ครั้งที่....

นิทานเรื่อง หนูน้อยกบใจ

จุดประสงค์

1. เด็กได้แสดงออกตามความสามารถ
2. เด็กได้ใช้ความคิดและจินตนาการ
3. เด็กเกิดความภาคภูมิใจที่ต่อการร่วมกิจกรรม

สื่อและอุปกรณ์

1. นิทานเรื่อง หนูน้อยกบใจ
2. กระดาษวาดเขียน
3. สีเทียน

กิจกรรม

การเล่านิทานประกอบการแสดงละครสร้างสรรค์	การเล่านิทานประกอบการวาดภาพ
<u>ขั้นนำ</u> 1. ครูนำหนังสือนิทานให้เด็กดู ที่ละหน้าจนหมด ให้เด็กแสดงความคิดเห็น ในเรื่องที่จะเล่าควรเป็นอย่างไร	<u>ขั้นนำ</u> 1. ครูนำหนังสือนิทานให้เด็กดู ที่ละหน้าจนหมด ให้เด็กแสดงความคิดเห็น ในเรื่องที่จะเล่าควรเป็นอย่างไร

การเล่านิทานประกอบการแสดงละครสร้างสรรค์	การเล่านิทานประกอบการวาดภาพ
<u>ขั้นตอนกิจกรรม</u> 2. ครูเล่านิทานเรื่อง หนูน้อยยกกลับใจ ให้เด็กฟัง โดยใช้หนังสือเล่า ตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง 3. สนทนากับเด็กถึงตัวละครในเรื่อง ว่ามีอะไรบ้าง 4. กระตุ้นเด็กในการนำเสนอความคิดจาก นิทานเชื่อมโยงถึงประสบการณ์ที่เคยพบ เห็นหรือได้ยิน โดยการใช้คำถามดังนี้ - สมมติเด็ก เป็นดวงดาวจะลอยอยู่บนท้องฟ้าอย่างไร - ถ้าเด็ก ๗ ถูกคนร้ายจับตัวไปจะทำอย่างไร - เวลาดีใจ เด็ก ๗ รู้สึกอย่างไร - เวลาเสียใจเด็ก ๗ รู้สึกอย่างไร - เด็ก ๗ เป็นจรวดจะทำอย่างไร เมื่อเด็กมีความสนใจและความคิดเห็นเป็นของตนเอง แสดงว่า เด็กพร้อมที่จะแสดงท่าทาง 5. ให้โอกาสเด็กแสดงเป็นตัวละคร เช่น หนี่ ดวงดาว พระจันทร์ ฯลฯ หรือแสดงกิริยา กิริยา ดีใจ เสียใจ เป็นต้น	<u>ขั้นตอนกิจกรรม</u> 2. ครูเล่านิทานเรื่อง หนูน้อยยกกลับใจ ให้เด็กฟัง โดยใช้หนังสือเล่าตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง 3. สนทนากับเด็กถึงตัวละครในเรื่อง ว่ามีอะไรบ้าง 4. กระตุ้นเด็กในการนำเสนอความคิดจาก นิทานเชื่อมโยงถึงประสบการณ์ที่เคยพบ เห็นหรือได้ยิน โดยการใช้คำถามดังนี้ - ในเวลากลางคืนมีอะไรส่องแสง - เด็ก ๗ คิดว่าท้องนอนของลูกหนูน้อยมีอะไรอยู่บ้าง - เด็ก ๗ คิดว่าจะไปเที่ยวที่ไหน เมื่อเด็กมีความสนใจและความคิดเห็นเป็นของตนเอง แสดงว่า เด็กพร้อมที่จะแสดงออกทางความคิด จินตนาการลงในภาพ 5. ให้โอกาสเด็กแสดงออกโดยการ วาดภาพและตกแต่งภาพให้มีรายละเอียดตามความคิดของเด็กเอง เช่น วาดภาพ หนี่ จรวด ดาว ฯลฯ

การเล่านิทานประกอบการแสดงละครสร้างสรรค์	การเล่านิทานประกอบการวาดภาพ
6. ให้การเสริมแรงโดยการยอมรับ การแสดงของเด็ก โดยการกล่าวคำชมเชยหรือ แสดงท่าทางยอมรับ เช่น การตบมือ การพยักหน้า <u>ขั้นสรุป</u> ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปการแสดงของเด็ก และความรู้สึกของเด็กที่ได้รับแสดงบทบาท ของตัวละครนั้น	6. ให้การเสริมแรงโดยการยอมรับ ผลงานของเด็กโดยการกล่าวคำชมเชย หรือแสดงท่าทางยอมรับ เช่น การตบมือ การพยักหน้า <u>ขั้นสรุป</u> 7. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุป ภาพวาดของเด็กให้เด็กเล่าเกี่ยวกับภาพ ที่วาด

การประเมินผล

1. สังเกตการแสดงออก การทำท่าทางของเด็ก
2. สังเกตการแสดงออกทางความคิด จินตนาการของเด็ก
3. สังเกตการร่วมกิจกรรมของเด็ก

หมिन้อยกลับใจ

ยามค่ำคืนเดือนหงาย บรรดาดวงดาวต่าง ๆ ช่วยกันส่องแสงระยิบระยับ ประดับบนท้องฟ้า สวยงามนัก ลมเย็นพัดพลิ้วไยยมาระเรื้อย ทุกสิ่งมีความสุขที่ได้ประดับประดาตามตำแหน่งของตน ลูกหมिन้อยที่จรวดผ่านมาเห็นดวงดาวมากมาย ลูกหมิน้อยชอบใจมากและอยากได้ดวงดาว ลูกหมิน้อยบนจรวด เอื้อมมือไขว่คว้าจับดวงดาว

ลูกหมิน้อยดีใจมากที่จับดวงดาวได้ ดวงดาวที่ถูกจับร้องไห้อย่างน่าสงสาร "เธอร้องไห้เศร้าโศกเพราะอะไรหรือ เธอไม่ดีใจเลยหรือที่จะไปอยู่กับฉัน ไปส่องแสงในท้องสวย ๆ ของฉัน มีของเล่นมากมายหลายอย่าง" หมิน้อยบอกกับดวงดาว ดวงดาวขอร้องไห้น้อยไม่ให้จับเธอไป เพราะเธอไม่ชอบ "ดวงดาวบอกว่า ฉันชอบส่องลอยอยู่บนท้องฟ้า มีดวงจันทร์ ก้อนเมฆ และมีเพื่อน ๆ ที่เป็นพวกเดียวกัน ถ้าลูกหมินำฉันไปคงจะสิ้นแสง และคงตายไปในที่สุด"

ขณะนั้นดวงจันทร์โผล่มาและขอร้องไห้น้อยให้ปล่อยดวงดาวซะ เพราะถ้าขาดดวงดาวท้องฟ้าจะมีมืดมิดและเงียบเหงา จะอาศัยแสงดวงจันทร์อย่างเดียวนั้นไม่พอ ลูกหมินึกขึ้นได้ว่าเป็นการเห็นแก่ตัวเพราะไม่ใช่เจ้าของ ไม่ควรฉกฉวยทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน หมิน้อยนึกขึ้นได้ก็รีบปล่อยดวงดาวให้เป็นอิสระ ท้องฟ้าก็สดใสลูกสว่างอีกครั้ง ดวงจันทร์จึงให้รางวัลเหรียญแห่งความดี เพื่อตอบแทนน้ำใจของหมิน้อย หมิน้อยดีใจมาก

ผู้แต่ง มรียา เจียมรัตนะ

ภาคผนวก ข

แบบทดสอบวัดความเชื่อมั่นในตนเอง

แบบทดสอบความเชื่อมั่นในตนเอง

คำสั่ง ให้นักเรียนตอบคำถามตามที่นักเรียนเห็นว่าถูกต้องตามความเป็นจริงของนักเรียนให้มากที่สุด -

การให้คะแนน

1. ถ้าตอบตรงจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัดในแต่ละพฤติกรรมและแสดงถึงความเชื่อมั่นในตนเอง ให้ 2 คะแนน
2. ถ้าตอบได้ตรงจุดมุ่งหมายเพียงบางส่วนให้ 1 คะแนน
3. ถ้าตอบไม่ตรงจุดมุ่งหมายหรือแสดงว่าไม่มีความเชื่อมั่นในตนเองให้ 0 คะแนน

พฤติกรรมการกล้าแสดงออก กล้าพูด กล้ากระทำ กล้าแสดงความสามารถ

รายการคำถาม	2 คะแนน	1 คะแนน	0 คะแนน
1. ถ้าคุณครูให้นักเรียนออกมาหน้าชั้นเล่านิทานเรื่องที่นักเรียนเคยฟังมาแล้วนักเรียนจะทำอย่างไร	-เดินออกไปเล่า	-ออกไปเล่าแต่ต้องให้คุณครูบอกหลาย ๆ ครั้ง -ออกไปแต่ไม่เล่า	-นั่งก้มหน้า -เฉย ๆ -สั่นศีรษะไม่ออกไปเล่า
2. ถ้าคุณครูอธิบายวิธีต่อบล็อกกับนักเรียน แต่นักเรียนยังไม่เข้าใจนักเรียนจะทำอย่างไร	-ถามคุณครูถึงวิธีต่อบล็อก -ทดลองต่อให้ครูดู	-ถ้าทำไม่เป็นก็จะถามเพื่อน -ให้เพื่อนถามคุณครูอีกครั้งเพราะทำไม่เป็น	-ไม่เล่น -ไปเล่นของเล่นอย่างอื่น

รายการคำถาม	2 คะแนน	1 คะแนน	0 คะแนน
3. ในวันปีใหม่มีการแสดงบนเวที ถ้าครูชวนให้นักเรียนออกมาแสดง นักเรียนจะทำอย่างไร	-ออกไปแสดงทันที -แสดงอะไรก็ได้ เช่น เต้น รำ ร้องเพลง	-ต้องชวนเพื่อน ออกไปแสดง ด้วย	-ไม่ออกไป -นั่งดูเฉย ๆ -บอกให้เพื่อน แสดงแทน
4. ขณะที่คุณครู ไม่อยู่แล้ว นักเรียนเป็นคนทักแค้นของคุณครูแตก เมื่อครูถามนักเรียนจะทำอย่างไร	-บอกคุณครูว่าเป็นคนทักแค้น แต่ไม่ได้ตั้งใจ -บอกคุณครูว่าเป็นคนทักแค้นและบอกสาเหตุที่ทักแค้น	-ถ้าคุณครูถามหลาย ๆ ครั้งจึงจะบอกว่าเป็นคนทักแค้นแตกหรือขอโทษคุณครู	-ไม่กล้าบอกครู -นั่งเฉย ๆ -บอกครูว่าหล่นแตกเอง -ซื้อมาใช้
5. ถ้านักเรียนเข้าห้องส้วมแล้ว ไม่ราดน้ำ เมื่อคุณครูถามว่ามีใครเข้าห้องส้วมแล้ว ไม่ราดน้ำบ้างนักเรียนจะทำอย่างไร	-บอกคุณครูว่าลืมราดน้ำ -เดินกลับไปราดน้ำ	-นั่งเฝ้าจนคุณครูถามหลาย ๆ ครั้งจึงบอก	-นั่งเฉย ๆ -บอกครูว่าเพื่อนลืมราดน้ำ
6. ถ้านักเรียนเข้าห้องน้ำแล้ว เปิดประตูห้องน้ำออกมาไม่ได้ นักเรียนจะทำอย่างไร	-เรียกให้คนมาช่วย -งัดกุญแจออก -หาอะไรมางัดออก -พยายามเปิดโดยเขย่าประตูหรือแกะกลอนออก	-ร้องให้ด้วยเสียงอันดัง -ทุบประตูดัง ๆ หรือตะโกนให้คนมาช่วย	-นั่งคอย เฉย ๆ -ร้องให้

รายการคำถาม	2 คะแนน	1 คะแนน	0 คะแนน
7. เมื่อโรงเรียนเลิกแล้ว คุณแม่รับ แต่นักเรียน มองหาคุณแม่ไม่พบ นักเรียนจะทำอย่างไร	-เดินหาอยู่ในบริเวณ โรงเรียน -บอกคุณครูว่าหา คุณแม่ไม่เจอ	-ยืนคอยที่เดิม	-ร้องไห้ -ยืนเหม่อลอย -นั่งรอ
8. เวล่านักเรียนไปเดิน ห้างสรรพสินค้า คุณแม่ จะซื้อเสื้อผ้าใหม่ให้ นักเรียนจะให้ใครเลือก	-เลือกเองแต่ให้ คุณพ่อคุณแม่ช่วย ดูอีกที	-เลือกด้วยตนเอง	-ให้คุณพ่อ คุณแม่เป็นคน เลือก
9. ถ้านักเรียนไปเที่ยว เขาดินกับคุณพ่อคุณแม่ แล้วนักเรียนเกิดพลัด หลงกับคุณพ่อคุณแม่ นักเรียนจะทำอย่างไร	-เดินไปบอกตำรวจ ให้ช่วยประกาศหา -ยืนตามจุดที่คุณแม่สั่ง -ไปขอร้องให้ผู้ใหญ่ ช่วย -เดินไปบอกยาม	-ยืนคอยอยู่แถวนั้น -เดินไปเรื่อย ๆ เพื่อค้นหา	-ร้องไห้ -ตะโกนเรียก คุณพ่อคุณแม่
10. ถ้าคุณแม่ให้เงินแล้ว นักเรียนอยากรับประทาน ขนม นักเรียนจะทำ อย่างไร	-ขอให้คุณแม่พาไป ซื้อขนม	-ไปซื้อขนมด้วย ตนเอง	-ให้คุณแม่หรือให้ คนอื่นไปซื้อขนม ให้

พฤติกรรมการเป็นตัวของตัวเอง มีเหตุผล ไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ โดยไม่มีเหตุผล

รายการคำถาม	2 คะแนน	1 คะแนน	0 คะแนน
11. ขณะที่นักเรียนกำลัง วาดภาพอยู่แล้วคุณครู มายืนดูนักเรียนวาด ภาพอยู่ใกล้ ๆ นักเรียน จะทำอย่างไร	-วาดภาพต่อไปให้ เสร็จ -พยายามวาดให้ สวย ๆ	-วาดต่อไปแต่คอย เอามือปิดไว้ -วาดไปดูคุณครูไป	-หยุดวาด -รอให้คุณครูไป ก่อนแล้ววาดต่อ -เอามือปิดไว้ ไม่ให้ครูดู
12. ขณะที่นักเรียนกำลังเก็บ ของเล่นอยู่แล้ว ครูเรียก ให้ไปพบนักเรียนจะทำ อย่างไร	-รีบเก็บของเล่นให้ รีบเก็บของเล่นให้ เรียบร้อย แล้วเดิน ไปหาคุณครู	-บอกให้เพื่อนเก็บ ให้แล้วเดินไปหา คุณครู	-วิ่งไปหาคุณครู ทันที
13. ถ้าให้นักเรียนออกมา เล่าเรื่องซึ่งเป็นเรื่อง จริง แต่เพื่อนบอกไม่ เชื่อ นักเรียนจะทำ อย่างไร	-บอกเพื่อนว่าเป็น เรื่องจริงเพราะคุณ มาจากโทรทัศน์ -บอกให้เพื่อนไปดู ในโทรทัศน์	-หยุดชั่วคราวแล้ว เล่าต่อไป	-เลิกเล่าต่อว่า เพื่อน -ฟ้องครู
14. ขณะที่นักเรียนกำลัง วาดภาพอยู่แล้วมีเพื่อน มาว่าภาพที่นักเรียนวาด ไม่สวย นักเรียนจะทำ อย่างไร	-เฉย ๆ วาดต่อให้ เสร็จ -พูดกับเพื่อนว่าเรา วาดสวยแล้ว	-เอามือปิดไว้รอ ให้เพื่อนไปที่อื่น จึงวาดต่อ -วาดใหม่เพราะ อันเก่าไม่สวย หรือเปลี่ยนเป็น วาดรูปอื่น	-เลิกวาด -ลบภาพออก แล้วเลิกวาด -โกรธเพื่อน

รายการคำถาม	2 คะแนน	1 คะแนน	0 คะแนน
15. ถ้ามีคนเล่าเรื่องผีให้นักเรียนฟัง นักเรียนรู้สึกอย่างไร	-ไม่กลัว -เฉย ๆ	-กลัว	-ร้องไห้ไม่ยอมฟัง

พฤติกรรมการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม การมีมนุษยสัมพันธ์ การช่วยเหลือให้มีส่วนร่วม
กับหมู่คณะ ยอมรับสถานการณ์ใหม่

รายการคำถาม	2 คะแนน	1 คะแนน	0 คะแนน
16. ถ้าคุณแม่ต้องไปทำธุระนอกบ้าน แล้วเอานักเรียนไปฝากกับคุณป้าข้างบ้าน นักเรียนจะทำอย่างไร	-ยอมอยู่กับคุณป้าข้างบ้าน	-ขอไปกับแม่ด้วย -ขอไปอยู่กับยาย	-ร้องไห้ไม่ให้ไป -ไม่ยอมไปอยู่กับคนอื่น ขออยู่ที่บ้านคนเดียวก็ได้
17. ขณะที่นักเรียนกำลังเล่นของเล่นอยู่แล้วมีเพื่อนใหม่มาขอเล่นด้วย นักเรียนจะทำอย่างไร	-แบ่งให้เพื่อนใหม่ใหม่เล่นด้วย	-แบ่งให้ไปเล่นต่างหาก	-นักเรียนเลิกเล่นให้เพื่อนใหม่เล่นคนเดียว -ไม่ให้เพื่อนใหม่เล่น

รายการคำถาม	2 คะแนน	1 คะแนน	0 คะแนน
18. ถ้านักเรียนกับน้องมี ของเล่นใหม่คนละ 1 ชิ้นแต่น้องอยากได้ ของเล่นใหม่ ของ นักเรียน นักเรียนจะ ทำอย่างไร	- แลกของเล่นกับน้อง - ให้น้องมาเล่นของ เล่นด้วย	- ขอเล่นของเล่น ใหม่ของนักเรียน ก่อนแล้วจึงให้ น้องเล่น	- ไม่ให้บอกว่าของ น้องก็มีให้เล่นของ เล่นของน้องไป - ให้คุณแม่ซื้อ ให้น้องใหม่
19. ถ้าคุณครูประจำชั้น ของนักเรียนป่วยไม่มา โรงเรียนหลายวันแล้ว นักเรียนต้องไปเรียน รวมกับเพื่อนห้องอื่น นักเรียนจะทำอย่างไร	- ไปเรียนกับเพื่อน ห้องอื่น - มาเรียนตามปกติ ทุกวัน	- มาแต่ไม่อยากไป อยู่ห้องอื่น - ไม่อยากเรียนด้วย แต่จำเป็นต้อง เรียน	- ไม่มาโรงเรียน - ไม่เรียนห้องอื่น
20. ขณะที่นักเรียนกำลัง เล่นอยู่ แล้วคุณครู บอกให้ทุกคนไปช่วย กันเก็บบล็อกที่วาง เกะกะให้เข้าที่ให้ เรียบร้อยนักเรียน จะทำอย่างไร	- เดินไปช่วยเก็บ ให้เรียบร้อย	- รอให้เพื่อนเก็บ ก่อนแล้วจึงไป ช่วยเก็บ - เรียกเพื่อนให้ ไปช่วยเก็บ	- แอบนั่งเล่น ต่อไป - บอกให้เพื่อน ไปเก็บ

ภาคผนวก ค

รายชื่อนิทาน

ชื่อนิทาน	ผู้แต่ง
ส.ค.ส. เดินทาง	มาฆวิกา ผลพิรุฬห์
ของขวัญจากนางฟ้า	เกริก ยุ้นพันธ์
ความลับในกระสอบทราย	วิริยะ สิริสิงห์
เสน่ห์ม่าง	ละเอียด อินทรสูตร
ความฝันของต้อม	พจมาน เทียนมณี
ตุ้มตุ๋นคนขยัน	ละเอียด อินทรสูตร
ข้างอวดเก่ง	สนิท บุญฤทธิ์
ม้าแก่	นิทานอีสป
วัวสร้างบ้าน	ไม่ทราบนามผู้แต่ง
เสือกกับกวาง	ลัดดา นิละมณี
แรงสามัคคี	ไม่ทราบนามผู้แต่ง
เพื่อนแท้	ไม่ทราบนามผู้แต่ง
ผิงน้อยผจญภัย	ไม่ทราบนามผู้แต่ง
เพื่อนบ้านที่ดี	สุนทรา จิงพิชาญวนิชย์
สามสหายเยี่ยมผีเสื้อ	ไม่ทราบนามผู้แต่ง
บ้านของเก่ง	ลัดดา นิละมณี
จ้อยและจ๊ับ	ลัดดา นิละมณี
อันตรายของมีคม	ภูษิธ สดเมฆ
ไถ่กับพระอาทิตย์	อุษา คัมภีร์วัฒน์
หิ่งห้อยกับแสงจันทร์	สุจิตรา ขาวสำอาง
หมิน้อยกลับใจ	มาริยา เจียมรัตน์
เสือกกับหนาว 3 ตัว	มาฆวิกา ผลพิรุฬห์
ลูกหมีไปเที่ยวทะเล	ไม่ทราบนามผู้แต่ง
หยาดน้ำฝนผจญภัย	คณาวดี สมบูรณ์วนิชย์

ภาคผนวก ง

คะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย

ตาราง 5 แสดงคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลองที่ได้รับ
การจัดประสบการณ์การเรียนรู้การเล่านิทานประกอบการแสดงละครสร้างสรรค์ (กลุ่มทดลอง 1)

ลำดับที่	กลุ่มทดลอง 1	
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง
1	23	36
2	24	38
3	24	39
4	17	35
5	21	36
6	12	32
7	17	34
8	20	37
9	24	38
10	23	36
11	19	37
12	20	35
13	22	36
14	21	37
15	18	34
16	23	38
17	25	37
18	20	35
19	21	38
$\sum X = 394$ $\bar{X} = 20.74$ $S = 3.19$		$\sum X = 688$ $\bar{X} = 36.21$ $S = 1.55$

ตาราง 6 แสดงคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลองที่ได้รับ
การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านกระบวนการวาดภาพ (กลุ่มทดลอง 2)

ลำดับที่	กลุ่มทดลอง 2	
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง
1	17	24
2	21	28
3	22	29
4	16	23
5	26	28
6	20	27
7	19	26
8	20	28
9	25	31
10	22	29
11	18	25
12	23	28
13	21	28
14	19	29
15	22	25
16	24	30
17	21	28
18	23	31
19	20	26
$\sum X = 399$		$\sum X = 523$
$\bar{X} = 21.00$		$\bar{X} = 27.53$
$S = 2.60$		$S = 2.22$

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวพจมาน ชื่อสกุล เทียนเมณัส

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 124/711 ม. 4. ต.ตลาดขวัญ อ.เมือง
จ.นนทบุรี 10110

สถานที่ทำงาน โรงเรียนเทศบาล 4 วัดบางแพรก,เหนือ ต.สวนใหญ่
อ.เมือง จ.นนทบุรี

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2527 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนหนองบัวพิทยาคาร
อ.เมือง จ.หนองบัวลำภู

พ.ศ. 2531 ค.บ. (การอนุบาลศึกษา) จากวิทยาลัยครูสวนดุสิต
เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2539 กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) จากมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร

ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่าน
ประกอบการเล่นละครสร้างสรรค์และประกอบกรวาดภาพ

บทคัดย่อ
ของ
พจมาน เพ็ญนัส

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย
พฤษภาคม 2539

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านประกอบการเล่นละครสร้างสรรค์และประกอบ การวาดภาพ

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 โรงเรียนเทศบาล 4 วัดบางแพรก, เทนือ สังกัดเทศบาลเมืองนนทบุรี จำนวน 38 คน ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่าย เป็นกลุ่มทดลอง 1 จำนวน 19 คน กลุ่มทดลอง 2 จำนวน 19 คน กลุ่มทดลอง 1 ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านประกอบการเล่นละครสร้างสรรค์ กลุ่มทดลอง 2 ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านประกอบการเล่นภาพ การทดลองใช้เวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ นิทานซึ่งสอดคล้องกับแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 และแบบทดสอบความเชื่อมั่นในตนเองของ กาญจนา สุวรรณธาร รูปแบบของการวิจัยทางหนึ่งเดียวกับแบบ Randomized Control - Group Pretest - Posttest Design สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ t-test แบบ Independent Sample

ผลการศึกษาพบว่า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านประกอบละครสร้างสรรค์และประกอบการเล่นภาพมีความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านประกอบการเล่นละครสร้างสรรค์มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านประกอบการเล่นภาพ
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านประกอบการเล่นละครสร้างสรรค์มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านประกอบการเล่นภาพมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

SELF-CONFIDENCE OF YOUNG CHILDREN RECEIVED STORY
LISTENING FOLLOWED BY CREATIVE DRAMA AND
BY PICTURE DRAWING

AN ABSTRACT
BY
POTCHAMAN TEINMANAT

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Early childhood Education
at Srinakharinwirot University
May 1996

The purpose of this study was to compare self - confidence of young children received story listening followed by creative drama and by picture drawing.

Thirty - eight second year Preschoolers of the 1995. academic year of Thasaban 4 WatBangprag, Nhua School were randomly selected into two groups. The experimental group I was provided with story listening followed by creative drama. The experimental group II was provided with story listening followed by picture drawing. Both groups were taught by the researcher for eight weeks, three days per weeks.

The instruments used were. Stories According to Lesson Plans of the second year preschoolers and Self - Confidence Test of Kanjana Suwanathan. The study used Randomized two groups Pretest-Posttest Design and the statisitital analysis used was t-test for Independent Sample.

The findings of this study were as follows :

1. Self - confidence of children received story listening followed by creative drama was significanlty higher than that of the young children received story listening followed by picture drawing at the .01 level.

2. After received the treatment self - confidence of the children in the experimental group I was significantly higher at the .01 level.

3. After received the treatment self - confidence of the children in the experimental group II was significantly higher at the .01 level.